

LAMK

Lahden ammattikorkeakoulu

Lahti University of Applied Sciences

OSAKEYHTIÖSTÄ LUOPUMINEN

Case: Varojen jako ja sen verotus osakkeenomistajalle

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tradenomi AMK
Liiketalous ja matkailu
Syksy 2018
Aitalaakso Pia
Helvilä Salla

Tiivistelmä

Tekijät Aitalaakso, Pia Helvilä, Salla	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 61	Valmistumisaika Syksy 2018
Työn nimi Osakeyhtiöstä luopuminen Case: Varojen jako ja sen verotus osakkeenomistajalle		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona yritykselle, jonka ainoa osakkeenomistaja suunnittelee eläkkeelle jäämistä lähitulevaisuudessa. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää eri vaihtoehtoja yritystoiminnasta luopumiseen sekä löytää näistä vaihtoehtoisista osakkaalle toteutettavia vaihtoehtoja ja laskea niistä syntyviä veroseuraamuksia.</p> <p>Työn teoreettinen osuus koostuu kahdesta pääluvusta, joista ensimmäinen tarkastelee yleisesti osakeyhtiön purkamista ja yritysjärjestelyvaihtoehtoja. Toisessa osassa käydään tarkemmin läpi lähinnä case-yritykselle sopivat vaihtoehdot sekä niistä syntyvät veroseuraamukset.</p> <p>Tutkimus suoritettiin kvalitatiivisena- eli laadullisena tutkimuksena, joka toteutettiin teemahaastatteluin. Tutkimusta varten haastateltiin case-yrityksen osakasta, neljää taloushallinnon asiantuntijaa sekä yhtä jo yritystoiminnan lopettanutta yrittäjää. Haastatteluiden lisäksi tehtiin verolaskelmia, joita varten käytettiin case-yrityksen viimeisintä tilinpäätöstä.</p> <p>Haastatteluissa selvisi, että yleisin syy liiketoiminnasta luopumiseen oli yrittäjän ikä, kuten opinnäytetyön case-yrityksessäkin. Haasteiksi haastatteluissa nousi asiakkaan näkökulmasta prosessiin kuluva aika sekä kynnys käyttää asiantuntijaa apuna, myös lopettamisprosessia pidettiin vaikeana ja haastavana, mitä se ei asiantuntijoiden mukaan ole lainkaan.</p> <p>Tutkimuksessa ei löytynyt yhtä oikeaa tapaa luopua liiketoiminnasta eikä suuria verotuksellisia eroja noussut esiin. Tutkimus tuotti kuitenkin informaatiota osakkaalle sekä muille samassa tilanteessa oleville, koska laskelmien perusteella saa kuitenkin selkeän kuvan eri vaihtoehtoisista.</p>		
Asiasanat Osakeyhtiön purkaminen, osakkeenomistaja, veroseuraamukset, kvalitatiivinen		

Abstract

Authors Aitalaakso, Pia Helvilä, Salla	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2018
	Number of pages 61	
Title of publication Dissolution of a limited company Case: The sharing of funds and its taxation to the shareholder		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Abstract <p>The thesis was done as an assignment for a company whose only shareholder has plans to retire in the near future. The purpose of the study was to clarify the different options when the business is about to end. The purpose was to find suitable alternatives for the shareholder and to calculate tax consequences for them.</p> <p>The theoretical part of the work consists of two parts from which the first part examines the dissolution of a limited company and generally corporate transaction. The second part examines the suitable alternatives for the case company in more detail and tax consequences, which are created from them.</p> <p>The study was conducted as a qualitative study, which was carried out with theme interviews. The shareholder of the case company, four expert of the financial management and one former entrepreneur were interviewed for the study. In addition to the interviews, tax calculations were made for the case company.</p> <p>In the interviews, it became clear that the most general reason for giving up a business was the entrepreneur's age, as also in the case company of the thesis. From the customer's point of view, the time spend on the process and the threshold to use an expert's help proved to be challenges. Also, the finishing process was considered difficult and challenging, which according to the experts, not that at all.</p> <p>In the study, the one right way to give up a business was not found, and there did not arise any big fiscal differences. However, the study produced information for the shareholder and for others in the same situation because, on the basis of the calculations, one can get a clear picture of the separate alternatives.</p>		
Keywords Dissolution, limited company, shareholder, tax penalties, qualitative		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Tutkimusongelma ja tavoitteet.....	2
1.2	Opinnäytetyön aihe ja rakenne.....	3
1.3	Menetelmät	3
2	YRITYSJÄRJESTELYJEN YLEISET VAIHTOEHDOT	5
2.1	Purkaminen.....	5
2.1.1	Selvitystilamenettely	5
2.1.2	Konkurssimenettely	8
2.1.3	Yrityssaneeraus	11
2.2	Jakautuminen eli diffuusio	13
2.3	Sulautuminen eli fuusio.....	16
2.4	Liiketoiminta- eli substanssikauppa.....	19
2.5	Osakekauppa.....	22
2.6	Liiketoimintasiirto	24
2.7	Osakevaihto	25
2.8	Sukupolvenvaihdos.....	26
2.9	Pöytälaatikkoyritys	27
3	PIENEN OSAKEYHTIÖN LOPETTAMINEN JA VEROVAIKUTUKSET.....	29
3.1	Selvitystilamenettelyn verovaikutukset.....	29
3.2	Liiketoimintakaupan verovaikutukset.....	32
3.3	Osakekaupan verovaikutukset	33
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	38
4.1	Aineiston analyysi	38
4.2	Case-yrityksen vaihtoehdot ja niiden veroseuraamukset	45
4.3	Yhteenveto case-yritykselle	49
5	YHTEENVETO	51
	LÄHTEET.....	54
	LIITTEET.....	60

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe syntyi tarpeesta: pienen listaamattoman osakeyhtiön ainoa osakkeenomistaja on lähivuosina jäämässä eläkkeelle ja on miettinyt mitä eri vaihtoehtoja liiketoiminnasta luopumiseen on, sekä miten oman verotuksen kannalta kannattaisi toimia. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää osakkaalle yritystoiminnasta luopumisen vaihtoehdot sekä niistä syntyvät veroseuraamukset. Tarkoituksena on myös luoda lukijalle yleiskuva siitä, miten osakeyhtiöstä luopuminen tapahtuu prosessina. Opinnäytetyö toteutetaan yhdessä yrityksen kanssa, joka ei halua esiintyä omalla nimellään, yrityksestä käytetään myöhemmin nimeä case-yritys.

Yritystoiminnan päättyminen tai sen omistajuuden siirtäminen toiselle, on luonnollista jokaisen yrityksen elinkaareissa. Lopettamiseen saattaa heijastua usein tietynlainen häpeä ja epäonnistuminen, koska yrityksen ulkopuoliset eivät ole selvillä varsinaisen lopettamisen syistä. Lopettaminen tai myyminen ei aina kuitenkaan tapahdu taloudellisista syistä vaan voi tapahtua myös yrittäjän eläkehaaveista tai yrittäjän mahdollinen sairastuminen voi tuoda eteen nämä päätökset yrityksen elinkaaren päättämisestä.

Tilastokeskuksen lopettaneet yritykset 1/2018 -tilaston mukaan vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana toimintansa lopetti 1 579 osakeyhtiötä, mikä on 32,9 % lopettaneista yrityksistä. Vastaavasti toisella vuosineljänneksellä uusia osakeyhtiöitä perustettiin 3 323, mikä on 39,2 % perustetuista yrityksistä. Tilastokeskuksen (2018) mukaan *uusia yrityksiä perustettiin 14 % enemmän edellisvuoteen verrattuna.* (Tilastokeskus 2018a.)

Suomen Yrittäjät, Finnvera ja työ- ja elinkeinoministeriö tekevät vuosittain kaksi kertaa Pk-yritysbarometrin, joka perustuu lähes 5 000 pk-yrityksen vastauksiin. Tämän barometrin mukaan yli puolet pk-yrityksistä ei suunnittele muutoksia yritystoimintaansa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Lähes 40 % pk-yrittäjistä suunnittelee tekevänsä omistajan vaihdoksen tai luopuvansa liiketoiminnasta seuraavan kymmenen vuoden aikana, niin kuin alla olevassa kuvassa 1 näytetään. Barometrin mukaan ennen vuotta 1990 yritystoiminnan aloittaneista pk-yrityksistä omistajanvaihdosta tai liiketoiminnan siirtämistä viiden vuoden sisällä suunnittelee jopa 42 %. (Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2018, 39.) Nämä 42 % yrityksistä ovat jo lähes 30-vuotiaita tai sitä vanhempia ja voidaan päätellä, että todennäköisesti osassa näistä suunnitellaan osakkaan eläkkeelle siirtymistä, kuten case-yrityksessäkin.

Kuva 1. Pk-yritysten suunnittelemat omistajanvaihdokset prosentteina (Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2018)

1.1 Tutkimusongelma ja tavoitteet

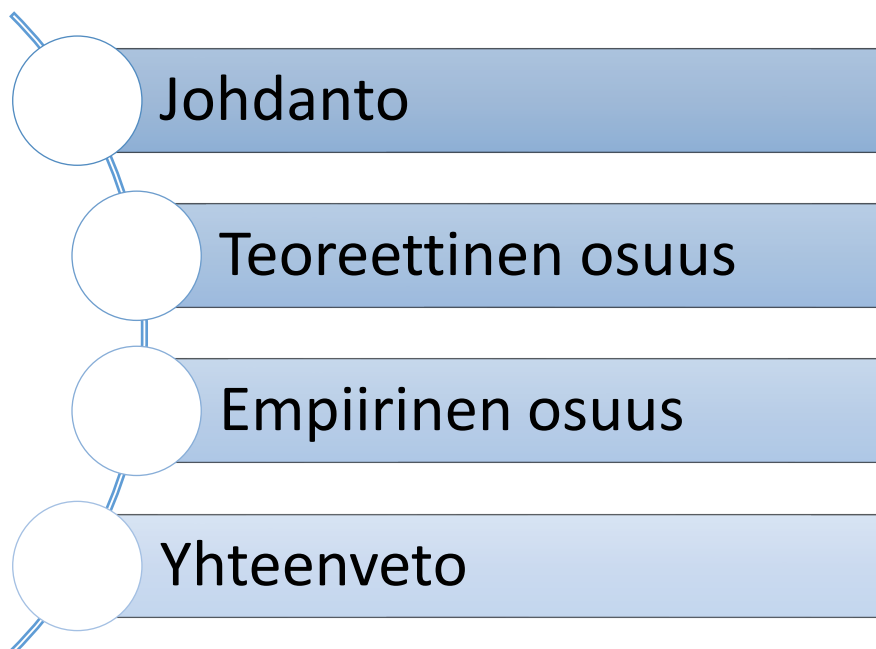
Opinnäytetyön ongelman muodostaa se, miten yrityksen varat voi siirtää kevyimmällä verotuksella osakkaan omaan käyttöön, mitä eri vaihtoehtoja osakkaalla on lopettaa osakeyhtiö tai luopua liiketoiminnasta ja mitkä ovat vaihtoehtojen verovaikutukset. Mitä pitää huomioida ja miten asia kannattaa toteuttaa, ilman eteen tulevia suuria yllätyksiä. Opinnäytetyön tavoitteena onkin punnita eri vaihtoehtoja yritystoiminnasta luovuttaessa osakkeenomistajan näkökulmasta, neuvoa ja selvittää eri vaihtoehtojen verovaikutukset sekä löytää ratkaisumalleja, jotka ovat osakkeenomistajalle edullisimpia verotuksen näkökulmasta. Tavoitteena on luoda selvät vaihtoehdot ja pohtia niiden vaikutusta case-yrityksen kannalta. Tämän lisäksi tavoitteena on tuottaa informaatiota, laskelmia ja grafiikkaa case-yritykselle sopivista tavoista, jotka mahdollisesti myöhemmin auttavat yrittäjää tekemään päätöksiä. Opinnäytetyön teoreettinen ja empiirinen osuus rajataan koskemaan yksityisiä, listaamattomia osakeyhtiöitä, eikä niissä käsitellä pörssiyrityksiä. Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on tuottaa tietoa myös muille samassa tilanteessa oleville yrittäjille.

Aiemmin aihetta sivuttavia opinnäytetöitä on tehty muutamia, muun muassa Satakunnan ammattikorkeakoulussa, Pekka Rotola-Pukkilan opinnäytetyö *Osakeyhtiön lopettaminen ja omistajan verotus*, joka käsittelee osakeyhtiön omistajan verotusta selvitystilamenettelyn kautta. (Rotola-Pukkila 2017.) Toinen lähinnä saman suuntainen on Sami Kinnusen *Pienen osakeyhtiön lopettaminen* -opinnäytetyö Mikkelin ammattikorkeakoulusta vuodelta 2010. Kinnusen opinnäytetyön tavoite oli selvittää osakeyhtiön lopettamisen veroseurauksia sekä opinnäytetyössä haetaan järkevää ajankohtaa tämän toteuttamiselle. (Kinnunen 2010.) Kumpikin aiemmin mainittu opinnäytetyö on tehty toimeksiantona kohde yritykselle. Tämä opinnäytetyö eroaa aiemmin tehdyistä opinnäytetöistä siinä, että opinnäytetyö

on tehty kvalitatiivista tutkimusta apuna käyttäen toimeksiantona case-yritykselle, teema-haastattelut on avattu omassa luvussa (4) sekä yrittäjälle on laskettu veroseuraamuksia eri vaihtoehtoista.

1.2 Opinnäytetyön aihe ja rakenne

Opinnäytetyön rakenne koostuu johdannosta, teoreettisesta osuudesta, empiirisestä osuudesta sekä yhteenvedosta, kuten kuvassa alla. Johdannossa johdatellaan lukija opinnäytetyöhön ja kerrotaan työn tavoitteista sekä menetelmistä. Teoriaosuudessa käsitellään erilaisia vaihtoehtoja, miten yleensäkin on mahdollista luopua osakkuudesta sekä lopettaa koko osakeyhtiö. Lisäksi teoriaosuudessa käsitellään osakeyhtiön purkautumista, jakautumista ja sulautumista sekä muita mahdollisia yritysjärjestelyitä kuten liiketoiminta-kauppaa, osakekauppaa, liiketoimintasiirtoa, osakevaihtoa, sukupolvenvaihdosta sekä pöytälaatikkoon jättämistä. Näistä vaihtoehtoista on poimittu case-yritykselle mahdollisia vaihtoehtoja yrityksen koko ja taloudellinen tilanne huomioiden, sekä on selvitetty näiden vaihtoehtojen verovaikutuksia. Empiirisessä osuudessa on avattu haastattelun tuloksia sekä tehty laskelmia case-yrityksen taseeseen perustuen ja esitetty vaihtoehtoja sekä pohdintoja tutkimukseen ja laskelmiin perustuen.

1.3 Menetelmät

Teoriaosassa käytettiin lähteinä muun muassa taloushallintoon ja verotukseen liittyvää kirjallisuutta painettuina versioina sekä verkosta löytyvinä painoksina. Verohallinnon syven-

tävät vero-ohjeet sekä lait ja asetukset antoivat myös tärkeää pohjaa laskelmille ja teoriaosuudelle, koska lait ja asetukset säätelevät aihetta tarkasti. Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista- eli laadullista tutkimusta. Tutkimusmenetelmän valinnalla haluttiin tuoda lisäarvoa opinnäytetyöhön, haastattelemalla alan asiantuntijoita sekä tekemällä lakiin perustuvia laskelmia, päästiin lopputulokseen, jossa haastattelut ja laskelmat tukevat ja täydentävät toisiaan. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on Hirsjärvi, Remes ja Sajavaaran (2015, 161) mukaan *todellisen elämän kuvaaminen*, jossa pyritään tutkimaan kohdetta kokonaisvaltaisesti ja löytämään tai paljastamaan tosiasioita, eikä niinkään todentamaan aikaisemmin todettuja väittämiä. Tiedonkeruu-menetelmä empiiriseen osaan tapahtui teemahaastatteluin, joita suoritettiin neljälle taloushallinnon alalla toimivalle asiantuntijalle ja yhdelle jo aiemmin lopettaneelle yrittäjälle sekä case-yrityksen osakkaalle. Haastattelu oli tarkoitus tehdä kuudelle taloushallinnon asiantuntijalle, mutta kaksi sovittua haastattelua peruuntui viime hetkellä, eikä aikataulun vuoksi ollut mahdollista saada tilalle uusia haastateltavia.

Haastattelututkimuksen kohdejoukko valittiin tarkoituksenmukaisesti ja tärkeää oli, että heillä oli tietoa ja kokemusta tutkittavasta asiasta. Haastateltavien henkilöllisyyttä ei opinnäytetyössä tuoda esille. Haastattelut tapahtuivat yksilöhaastatteluina sen joustavuuden vuoksi. Yrittäjähaastattelussa keskustelun omaisen haastattelun kautta saatiin enemmän tietoa tämän hetkisestä tilanteesta ja osakkaan ajatuksia tulevaisuuden näkymistä. Aiemmin lopettaneelta yrittäjältä haettiin tietoa syistä, jotka johtivat osakeyhtiön lopettamiseen sekä sen tuomista haasteista. Asiantuntijahaastattelut tehtiin valmiiden teemojen pohjalta ja vastauksista haettiin yhtäläisyyksiä ja eroja sekä käytännön tuomia haasteista ja yllätyksiä. Teemahaastattelussa tyypillistä on, että teemat ovat tiedossa, mutta kysymyksiä ei tarkkaan muotoilla eikä järjestellä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 208).

2 YRITYSJÄRJESTELYJEN YLEISET VAIHTOEHDOT

Osakeyhtiön varsinainen purkaminen on oikeudellisesti monimutkainen ja pitkäkestoinen prosessi. Osakkeenomistajan kannalta toiminnasta luopuminen sitä vastoin saattaa olla hyvin helppoa. Helpoin tapa on myydä yhtiön kaikki osakkeet, jolloin kaikki muu paitsi osakkeiden omistaja säilyvät muuttumattomana. Myös työsuhteet ja muut velvoitteet säilyvät, toisin kun esimerkiksi liiketoimintakaupassa, joka on osakekauppaa raskaampi vaihtoehto. (Liinamaa 2017.) Tässä luvussa käsitellään sekä purkamista, toiminnasta luopumista, että muita yritysjärjestelyjä.

2.1 Purkaminen

Vaikka osakeyhtiön toiminta lakkaa, ei yhtiö purkaudu. Vakavarainenkin yhtiö voidaan purkaa ja lopettaa laillisesti vain selvitysmenettelyn kautta, varallisuudesta riippumatta. Purkamista varten yhtiö asetetaan selvitystilaan, joka voi olla vapaaehtoinen tai pakkoselvitys, näiden säännökset tulevat osakeyhtiölain (2006/624) 20 §:stä. Yhtiö voidaan purkaa myös maksukyvyttömyysmenettelyn eli konkurssimenettelyn kautta. Toinen maksukyvyttömyysmenettely on yrityssaneeraus, mutta sillä pyritään toiminnan jatkumiseen, ei yhtiön purkautumiseen. Selvitystilamenettely sekoitetaan usein konkurssiin tai yrityssaneeraukseen, ne kuitenkin eroavat hyvin paljon toisistaan. (Immonen & Nuolimaa 2017, 268.)

2.1.1 Selvitystilamenettely

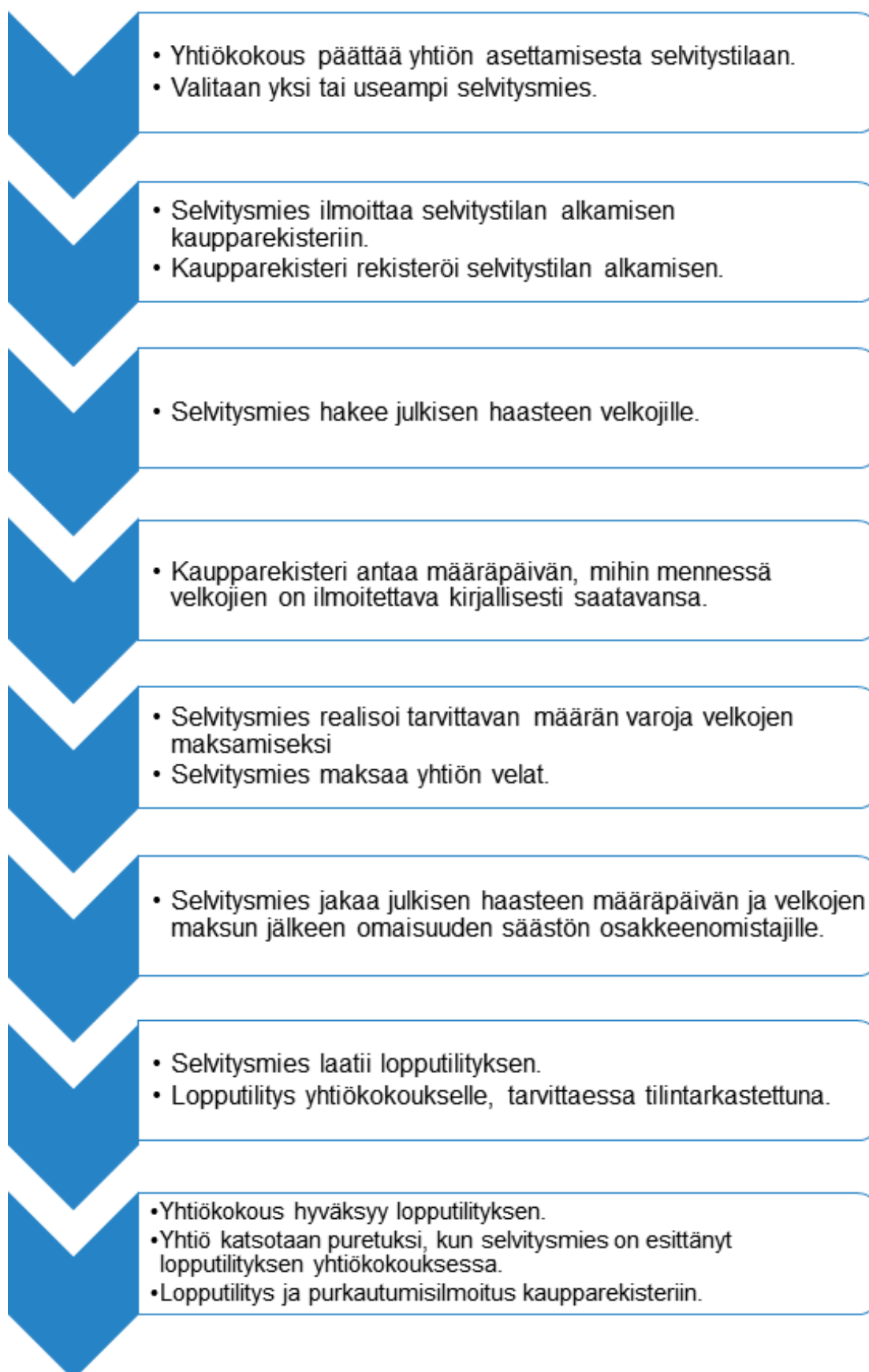
Selvitystilamenettely on lähtökohtaisesti vapaaehtoinen ja tarkoitettu niitä tilanteita varten, kun osakeyhtiön varat ylittävät velat. Tämän selvityskäytännön tarkoitus on selvittää yhtiön varallisuus, omaisuuden muuttaminen tarpeellisessa määrin rahaksi, velkojen maksaminen sekä velkojen maksamisen jälkeen omaisuuden jakaminen osakkeenomistajille jako-osuuksien suhteessa, mikä on yleisesti osakkeiden lukumäärän suhteessa. Selvitystilamenettelyssä on kyse osakeyhtiölaissa (2006/624) säädetystä menettelystä, miten osakeyhtiön elinkaari päätetään ja kertyneet nettovarot jaetaan. Osakkeenomistajalla on vallinnan vapaus päättää osakeyhtiön elinkaaren pituudesta. Mikäli selvitystilamenettely syntyy osakkeenomistajien enemmistön päätöksellä, syntyy ns. pakkoselvitys, johon tarvitaan tuomioistuimen päätös. (Villa 2013, 386.) Selvitystilamenettely ei automaattisesti tarkoita yhtiön purkautumista, yhtiökokous voi määräenemmistöllä päättää yhtiön toiminnan jatkamisesta (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2006, 652).

Pääsääntöisesti selvitystilaan asettamisesta päättää osakeyhtiön yhtiökokous, joka valitsee yhden tai useamman selvitysmiehen, jonka tehtävänä on ilmoittaa viipymättä selvitys-

tilan alkaminen kaupparekisteriin. Selvitysmies tulee yhtiön hallituksen, mahdollisen hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan tilalle. (Kyläkallio 2016.) Yhtiö voidaan myös asettaa selvitystilaan rekisteriviranomaisen määräyksestä tai tuomioistuimen päätöksellä. Tuomioistuimen päätökset perustuvat lähtökohtaisesti vaikutusvallan väärinkäytöksiin. Rekisteriviranomaisen selvitystilamääräykseen johtavia seikkoja ovat esimerkiksi, että yhtiöllä ei ole toimikelpoista hallitusta tai elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa, yhtiö ei ole toimittanut tilinpäätösasiakirjoja rekisteröitäväksi rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä tai yhtiö on asetettu konkurssiin, joka on rauennut varojen puutteessa ja todennäköisesti varoja ei ole myöskään selvitystilan läpiviemiseen. (Mähönen ym. 2006, 657 - 660.)

Selvitystilailmoituksen yhteydessä selvitysmies hakee julkista haastetta Patentti- ja rekisterihallitukselta, jossa velkojia kehoitetaan määröpäivään mennessä ilmoittamaan erääntyneet tai erääntymättömät saatavansa Patentti- ja rekisterihallitukselle. Tämän tarkoitus on saada selville selvitystilaan haettavan yhtiön velkojen ja vastuiden määrä. Selvitystilamenettely kestää vähintään viisi kuukautta, julkisen haasteen kesto ei voi vaikuttaa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017.) Mikäli saaminen jätetään ilmoittamatta eikä saaminen ole ennestään tiedossa, saamisoikeus lakkaa eli sen katsotaan prekludoituvan (Immonen & Nuolimaa 2017, 269). Selvitysmies realisoi velkojen maksamiseen tarvittavan määrän varoja sekä maksaa yhtiön velat. Mikäli velka on riittävä tai erääntymätön, on nämä varat pantava erilleen. Kun kaikki tiedossa olevat velat on maksettu, jaetaan yhtiön loppu omaisuus eli jäännös osakkeenomistajille. Tämän jälkeen selvitysmies antaa lopputilityksen yhtiökokoukselle, joka käsittää kertomuksen hallinnosta ja selostuksen omaisuuden jaosta sekä tarkastetun tilinpäätöksen kertomuksineen. (Ossa 2017, 115.)

Taulukko 1 Selvitystilamenettelyn eteneminen (mukailtu Kyläkallio 2016)

Yläpuolella on kuvattu taulukon avulla selvitystilamenettelyn etenemistä Tilisanomat verkkosivun Osakeyhtiön vapaaehtoinen purkaminen -artikkelin mukaisesti. Verottaja katsoo

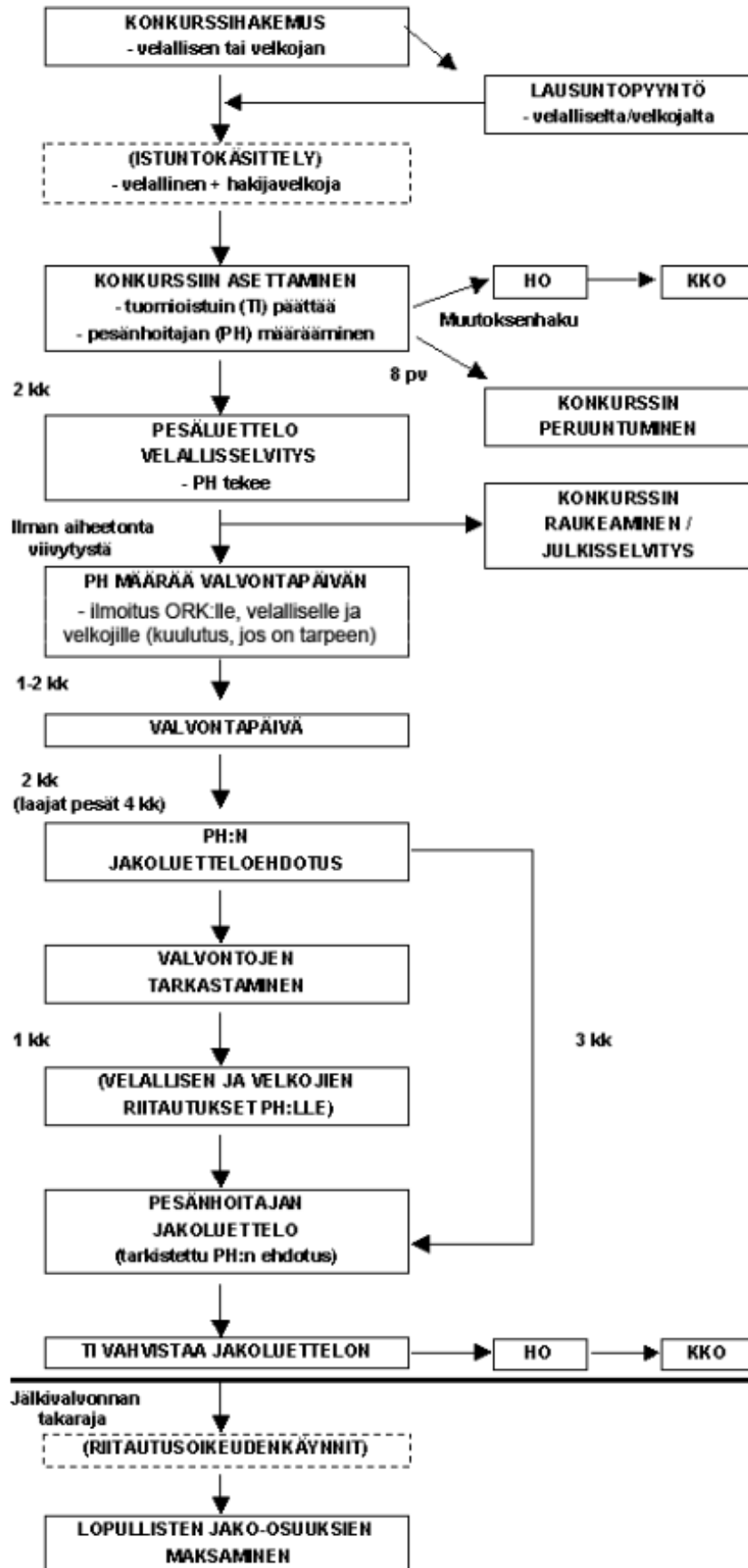
yhtiön purkautuneeksi, kun lopputilitys on saatu yhtiömieheltä yhtiökokouksessa. Tämän katsotaan olevan myös jako-osan luovutuspäivä, mikäli luovutus ei ole tapahtunut ennakkoon. (Verohallinto 2017b.)

2.1.2 Konkurssimenettely

Konkurssilain (2004/120) 1§:n mukaan tuomioistuin voi asettaa velallisen, joka ei pysty vastaamaan veloistaan, konkurssiin joko velallisen tai velkojan hakemuksesta. Konkurssi on maksukyvyttömyysmenettely, joka koskee velallisen kaikkia velkoja ja velallisen omaisuus käytetään velkojen saatavien maksuun. Velallisen omaisuus siirtyy konkurssimenettelyn alkaessa velkojen määräysvaltaan ja tuomioistuin määrää pesänhoitajan hoitamaan konkurssipesän omaisuutta ja hallintoa. Konkurssilain (2004/120) 3 luvun 1 §: mukaan velallinen menettää konkurssin alettua oikeutensa määrätä omaisuudestaan, joka kuuluu konkurssipesään.

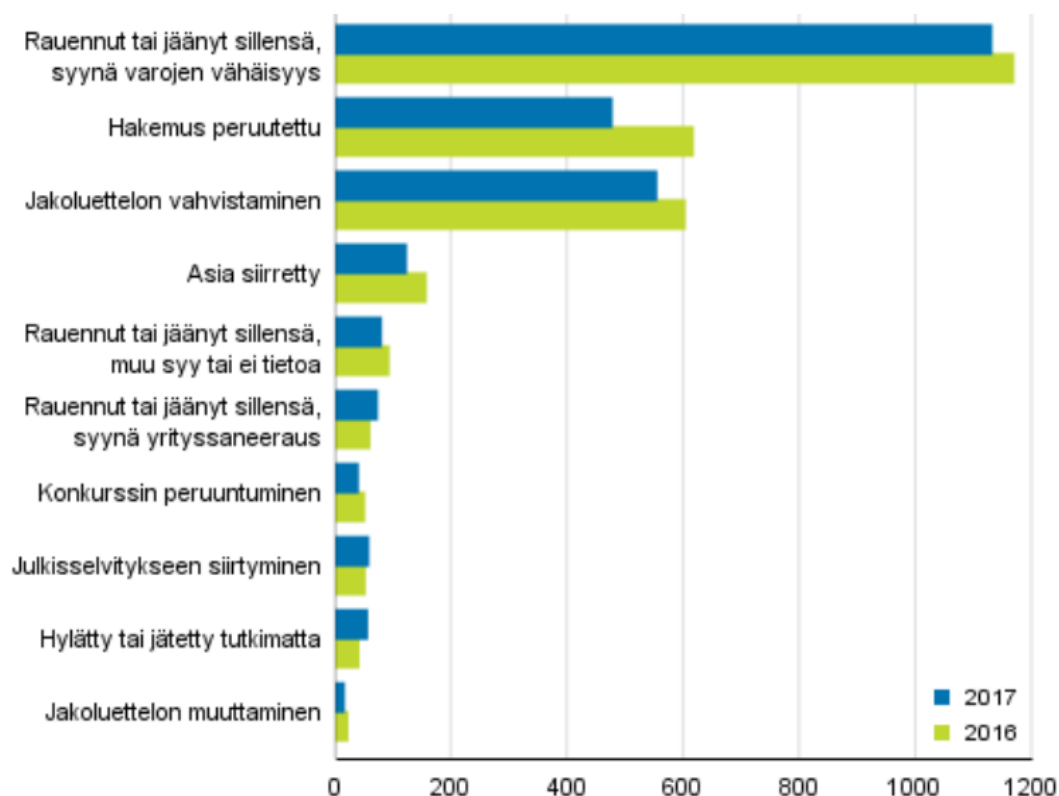
Mikäli konkurssimenettelyn edellytykset täyttyvät eli velallinen on muuten kuin tilapäisesti kyvytön hoitamaan velkojaan niiden erääntyessä voi velkoja hakea velallisen konkurssiin asettamista. Maksukyvyttömänä velallista voidaan pitää, jos velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvytön eikä muuta ilmene, tai jos maksuja ei enää saada ja ulosotossa on edellisten kuuden kuukauden aikana todettu, ettei velalliselta kerry varoja saatavan suorittamiseksi. Konkurssimenettelyn aloittaminen päättää yhtiön toiminnan ja samalla toimivan johdon oikeustoimikelpoisuus päättyy. Pesänhoitaja ottaa omaisuuden haltuun ja alkaa luetteloida velallisen varoja ja velkoja, päättää työsuhteet sekä aloittaa omaisuuden realisointiin johtavat toimenpiteet. (Hannula, Kari & Mäki 2014, 216.)

Pesänhoitajalla on kaksi kuukautta aikaa laatia pesäluettelo ja velalliselvitys tiedoksi velallisille ja konkurssiasiamiehelle. Konkurssipesän varoista riippuen, saattaa konkurssimenettely vielä tässä vaiheessa raueta. Mikäli varoja on noin alle 20 000 euroa eivät varat riitä täysimittaiseen konkurssimenettelyyn, jolloin konkurssi käytännössä raukeaa ja varat, jotka jäävät jäljelle pesänhoitokulujen yms. jälkeen tilitetään ulosottomiehen kautta velkojille. Mikäli varoja on konkurssipesässä riittävästi, jatketaan täysimittaista konkurssimenettelyä, velkojat ilmoittavat saatavansa ja pesänhoitaja laatii jakoluetteloehdotuksen. Konkurssiprosessin aikana järjestetään pesänhoitajan kutsumana velkojainkokouksia, joissa päätetään pesänhoitoon liittyvistä asioista. Loppukokouksessa vahvistetaan jako-osuuksien määrät, jonka mukaan sekä pienet että suuret velkojat saavat osuutensa. Kokonaisuudessaan aikaa konkurssiprosessiin saattaa pesästä riippuen kulua 1-3 vuotta. (Hannula, Kari & Mäki 2014, 217-218.) Alla olevassa kuvassa 2 näkyy konkurssimenettelyn eri vaiheet pääpiirteittäin sekä se, miten paljon aikaa tiettyihin vaiheisiin saattaa kulua.

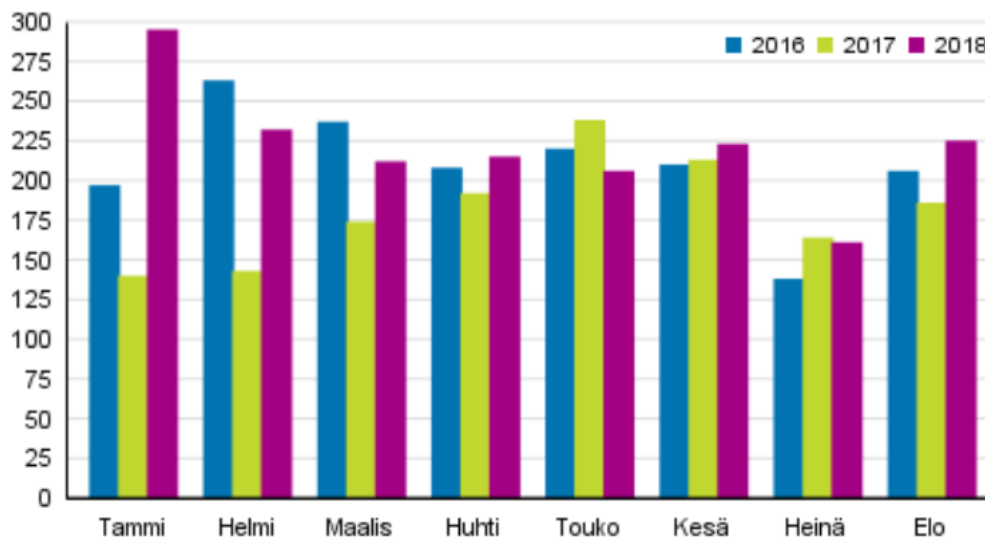

Kuva 2. Konkurssimenettelyn vaiheet (Konkurssiasiamiehen toimisto 2018)

Tilastokeskuksen mukaan alkuvuonna 2018 konkurssien vireillepanon määrä on kasvanut edellisen vuoden samaan ajanjaksoon verrattuna 22 %. Tämä ei kuitenkaan tarkoita että nämä kaikki vireillepannut konkurssit päätyisivät varsinaiseen konkurssiin, monivaiheisen oikeusprosessin eri vaiheissa konkurssimenettely voi jäädä kesken. Alla olevassa kuvassa 3 näytetään vuosien 2016 ja 2017 aikaisten konkurssien ratkaisutavat. Näiden vuosien tilastosta näkyy, että varojen vähyyden takia suurin osa konkurssihakemuksista on rauennut. Kuvassa 4 näytetään 2016 – 2018 tammi – elokuussa vireillepantujen konkurssien määrien vaihtelut. (Tilastokeskus 2018b.)

Kuva 3. Loppuun käsitellyt konkurssihakemukset ratkaisulajeittain 2016 ja 2017 (Tilastokeskus 2018b)

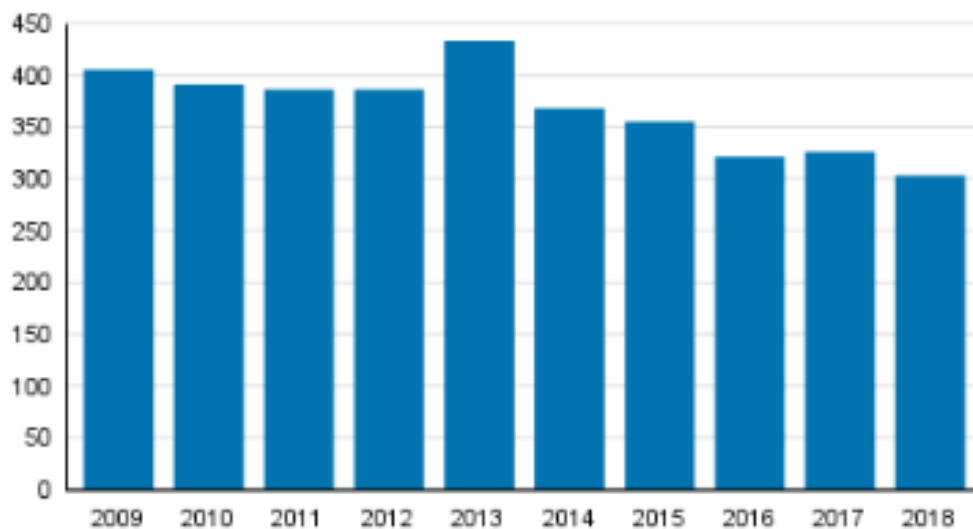

Kuva 4. Vireille pannut konkurssit tammi - elokuussa 2016 - 2018 (Tilastokeskus 2018c)

2.1.3 Yrityssaneeraus

Yrityssaneerausta säätelee laki yrityksen saneerauksesta (47/1993). Sen tarkoitus on taloudellisissa vaikeuksissa olevan yhtiön jatkamiskelpoisen yritystoiminnan turvaaminen ja tervehdyttäminen sekä velkajärjestelyiden aikaansaaminen saneerausmenettelyllä. Yhtiöllä täytyy olla edellytykset toiminnan tai jonkin sen osa-alueen jatkamiselle päästäkseen saneerausmenettelyyn. Tällä menettelyllä ei tähdätä yritystoiminnan lopettamiseen, mutta osa yhtiöstä voidaan joutua myymään realisoitaessa omaisuutta tai mahdollisesti lopettamaan yhtiön kannattamattomat toiminnot. Saneerausmenettelyssä ei voi olla selvitystilassa oleva osakeyhtiö. (Hietala, Järvensivu, Kaivanto & Kyläkallio 2016, 1115.)

Alla olevassa tilastokeskuksen pylväsdiagrammissa (kuva 5) on kuvattu vireille pannut yrityssaneeraukset vuosina 2009 – 2018, viimeisen kolmen vuoden aikana yrityssaneerausten määrien lasku on tasaantunut. Kuvassa 6 on kuvattu yrityssaneeraukset toimialoittain kolmella ensimmäisellä neljänneksellä 2018. Eniten yrityssaneerauksia oli rakentamisen ja kaupan toimialoilla, mikäli muut palvelut -kohtaa ei oteta huomioon. Vertailuarvoina vierisessä sarakkeessa vuoden 2017 arvot samalta ajankohdalta.

Kuva 5. Vireille pannut yrityssaneeraukset tammi - syyskuussa 2009 - 2018 (Tilastokeskus 2018d)

Toimiala	Yrityssaneeraukset tammi-syyskuussa 2018	Yrityssaneeraukset tammi-syyskuussa 2017
Maa-, metsä- ja kalatalous	8	14
Teollisuus ja kaivostoiminta	33	45
Rakentaminen	61	52
Kauppa	59	88
Kuljetus ja varastointi	30	32
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	29	28
Muut palvelut	81	65
Toimiala tuntematon	2	2
YHTEENSÄ	303	326

Kuva 6. Yrityssaneeraukset toimialoittain tammi - syyskuussa 2018 sekä vertailu arvoina vuoden 2017 luvut (Tilastokeskus 2018d)

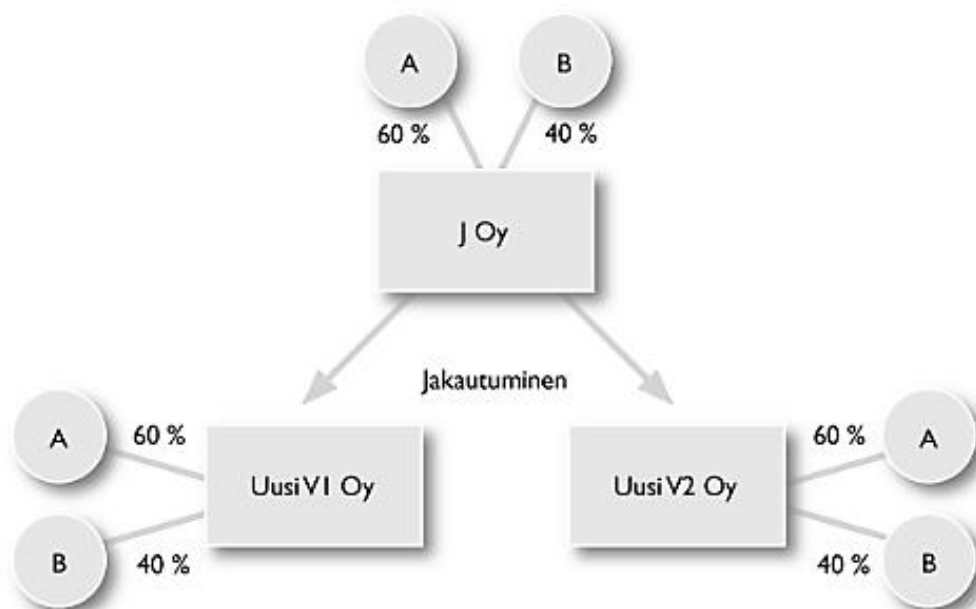
2.2 Jakautuminen eli diffuusio

Osakeyhtiön jakautumisessa jakautuvan yrityksen varat ja velat, joko kokonaan tai osittain siirtyvät yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat vastaanottavat jakautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita, rahaa, muuta omaisuutta tai sitoumuksia (Osakeyhtiölaki 2006/624, 17 luku 1§). Osakeyhtiölain (2006/624) lisäksi laki elinkeinotulon verottamisesta (1968/360) määrittää osakeyhtiön kokonaisjakautumisen tapahtuneen silloin, kun osakeyhtiö selvitysmenettelyttä purkautuu ja kaikki sen varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle osakeyhtiölle. Osittaisjakautumisessa yhtiö siirtää ilman selvitysmenettelyä ja purkautumista yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuuden sellaisenaan yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle sekä jättää yhden liiketoimintakokonaisuuden itselleen. (Laki elinkeinotulon verottamisesta 1968/360, 52c §.)

Jakautuminen voi siis tapahtua monella eri tavalla, kuten kokonaisjakautumisena perustettaviin yhtiöihin tai jo toimiviin yhtiöihin, osittaisjakautumisena yhteen tai useampaan perustettavaan- tai toimivaan yhtiöön. Jakautuminen voi myös olla samanaikaisesti perustettavaan sekä toimivaan yhtiöön, joko kokonais- tai osittaisjakautumisena. Jakautumisen tarkoitus on hajottaa yrityskokonaisuus osiin ja näin ollen se on sulautumisen vastakohta. Omistajanvaihdokseen voidaan käyttää jakautumista ja näin valmistellaan vaihdosta erottamalla yrityksestä sellainen osa, joka aiotaan siirtää uudelle omistajalle. Tällainen tilanne on esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen valmistelu, jossa vanhempien omistamasta yhtiöstä erotetaan varsinainen liiketoiminta eli aktiivivarallisuus omaksi yhtiöksi ja siirretään uuteen yhtiöön liiketoiminnan passiivinen omaisuus. Jakautumisen jälkeen aktiivinen liiketoimintayhtiö luovutetaan esimerkiksi lapsille, jotka jatkavat yritystoimintaa. Tällä tavalla taseen leikkaaminen osiin alentaa osakkeiden siirtohintaa ja rahoituspaineet kevenevät. Näin voidaan toimia yrityskaupassa myös ulkopuolisen ostajan kanssa. (Immonen & Nuolimaa 2017, 253.)

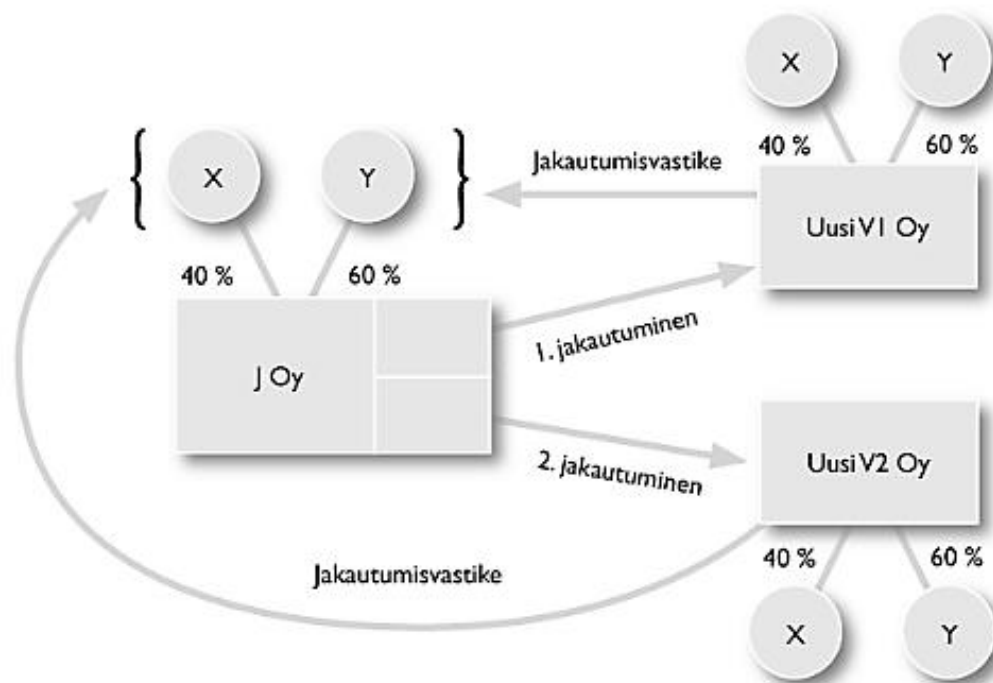
Jakautumiseen ja sulautumiseen liittyvä verosääntely vastaa veroseuraamuksiltaan toisistaan. Jakautumisessa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta yhtiöiden ja osakkeenomistajien verotuksessa. Jakautumiseen liittyvässä verotuksessa on sulautumiseen nähden muutama erityiskysymys, kuten jakautuvan yhtiön varausten ja tappioiden siirtyminen vastaanottaville yhtiöille. (Tikka, Nykänen, Juusela & Viitala 2018.) Jakautumista koskevat säännökset eivät poikkea toisistaan, oli kyseessä julkinen osakeyhtiö tai yksityinen osakeyhtiö. Ensisijaisesti osakeyhtiölain (2006/624) säännökset ovat kirjoitettu julkisia osakeyhtiöitä silmällä pitäen ja saattavat olla yksityisten osakeyhtiöiden tarpeisiin ylimitoitettuja ja

näissä voidaan monin kohdin poiketa yksityisessä osakeyhtiössä, mikäli osakkeenomistajat ovat yksimielisiä. Perheyhtiöissä jakautumismenettelyt voidaan tarvittaessa viedä läpi hyvinkin joustavasti. (Immonen & Nuolimaa 2017, 256.)

Kuva 7. Kokonaisjakautuminen (Immonen & Nuolimaa 2017, 255)

Kuvassa 7 kuvataan kuinka kokonaisjakautuminen johtaa jakautuvan yhtiön lakkaamiseen ja sen varat sekä velat jaetaan kahdelle uudelle yhtiölle, jotka on perustettu jakautumisen yhteydessä. Jakautumissuunnitelmassa sovitaan jakosuhteen mukaiset vastikkeeksi uusien yhtiöiden osakkeet. (Immonen & Nuolimaa 2017, 255.)

Kuva 8. Osittaisjakautuminen (Immonen & Nuolimaa 2017, 256)

Osittaisjakautumisessa jakautuva yhtiö ei lakkaa, vaan osa sen varoista ja veloista siirtyy vastaanottavalle yhtiölle. Yllä olevassa kuvassa 8 yhtiö jakautuu osittain kahteen uuteen yhtiöön ja jakautuva yhtiö jää edelleen olemaan, ainoastaan sen varallisuus on vähentynyt. J Oy:n osakkeenomistajat saavat vastaanottavien yhtiöiden osakkeet jakautumissuunnitelmien mukaisesti jaettuna. (Immonen & Nuolimaa 2017, 256.) Kuvassa 9 näkyy kokonaisjakautumisen vaiheet. Osittaisjakautumisessa on osin sama menettely, mutta jakautuva yhtiö ei purkaannu. (Immonen & Nuolimaa 2017, 259).

Toimenpide	Määräaika	Raukeamisuhka
1. Osallisyhtiön hallitus laatii jakautumissuunnitelman		
2. Hankitaan tilintarkastajan lausunto suunnitelmasta		
3. Suunnitelma ilmoitetaan rekisteriin (I-vaihe)	1 kk:ssa allekirjoittamisesta	On
4. PRH rekisteröi suunnitelman		
5. Haetaan velkojakuulutus	4 kk:ssa suunnitelman rekisteröimisestä, voidaan hakea jo I-vaiheen rekisteröinnin yhteydessä	On
6. Jakautumisesta päättäminen <ul style="list-style-type: none"> yhtiökokous 	4 kk:ssa suunnitelman rekisteröimisestä (yhtiökokouskutsu minimi 1 kk)	On
7. Täytäntöönpanoilmoitus (II-vaihe)	4 kk:ssa viimeisestä jakautumispäätöksestä	On
8. Jakautumisen rekisteröiminen (täytäntöönpano)	Jakautumissuunnitelmassa voidaan esittää tavoiteaika. Rekisteröimisen edellytys: velkojat eivät vastusta/on tyydytetty. Jakautuva yhtiö purkautuu.	
9. Laaditaan lopputilitys	Mahdollisimman pian täytäntöönpanon jälkeen.	
10. Osakkeenomistajien kokous		
11. Lopputilitys ilmoitetaan rekisteröitäväksi	2 kk:ssa lopputilityksen antamisesta	

Kuva 9. Kokonaisjakautumisen vaiheet (Immonen & Nuolimaa 2017, 257)

2.3 Sulautuminen eli fuusio

Osakeyhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön sulautuva yhtiö lakkaa olemasta itsenäinen oikeussubjekti. Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle ja vastaanottavan yhtiön osakkeita vastaavasti siirretään sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille sulautumisvastikkeena. Sulautumisvastike voi olla myös muuta kuin osakkeita, esimerkiksi rahaa tai muuta omaisuutta tai sitoumuksia. Fuusioon liittyy aina riskejä, lähinnä sulautuvan yhtiön velkojien kannalta, joiden näkökulmasta fuusiossa on kyse velallisen vaihdoksesta. (Villa 2018, 368.)

Sulautuminen voidaan osakeyhtiölain (2006/624) 16 luku 2 § mukaan toteuttaa joko absorbtiosulautumisena tai kombinaatiosulautumisena. Absorbtiosulautuminen on kyseessä silloin, kun yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön. Kombinaatiosulautumisen kyseessä ollessa vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön. Absorbtiosulautuminen voi tapahtua eri tavoin, eli tavallisesti jolloin yhtiöön sulautetaan toinen yhtiö, tytär-yhtiösulautumisena jolloin *sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat oikeudet* tai kolmikantasulautumisena, jossa sulautumisvastiketta saadaan joltain muulta taholta kuin vastaanottavalta yhtiöltä.

Sulautumismenettelyssä on useita eri vaiheita, jotka vaihtelevat eri menettelytavan mukaan. Esimerkki eri vaiheista näkyy alla olevassa kuvassa 10, jossa on kuvattu tavallisen absorbtiosulautumisen eri vaiheet. Kuvassa 10 näytetään myös, missä vaiheissa sulautuminen voi raueta. (Immonen & Nuolimaa 2017, 232.)

Toimenpide	Määräaika	Raukeamisuhka
1. Osallisyhtiöiden hallitukset allekirjoittavat sulautumissuunnitelman		
2. Hankitaan tilintarkastajan lausunto suunnitelmasta		
3. Suunnitelma ilmoitetaan rekisteriin (I-vaihe)	1 kk:ssa allekirjoittamisesta	On
4. PRH rekisteröi suunnitelman		
5. Haetaan velkojakuulutus	4 kk:ssa suunnitelman rekisteröimisestä, voidaan hakea jo I-vaiheen rekisteröinnin yhteydessä	On
6. Sulautumisesta päättäminen <ul style="list-style-type: none"> • sulautuva yhtiö: yhtiökokous • vastaanottava yhtiö: hallitus/ yhtiökokous 	4 kk:ssa suunnitelman rekisteröimisestä (kutsuaika minimi 1 kk, kirjallinen kutsu)	On
7. Täytäntöönpanoilmoitus (II-vaihe)	4 kk:ssa viimeisestä sulautumispäätöksestä	On
8. Sulautumisen rekisteröiminen (täytäntöönpano)	Sulautumissuunnitelmassa voidaan esittää tavoiteaika. Rekisteröimisen edellytys: velkojat eivät vastusta/on tyydytetty. Sulautuva yhtiö purkautuu.	
9. Laaditaan lopputilitys	Mahdollisimman pian täytäntöönpanon jälkeen.	
10. Osakkeenomistajien kokous		
11. Sulautumisvastike annetaan	Joutuisesti.	
12. Lopputilitys ilmoitetaan rekisteröitäväksi	2 kk:ssa lopputilityksen antamisesta	

Kuva 10. Normaalin absorptiosulautumisen vaiheet (Immonen & Nuolimaa 2017, 232)

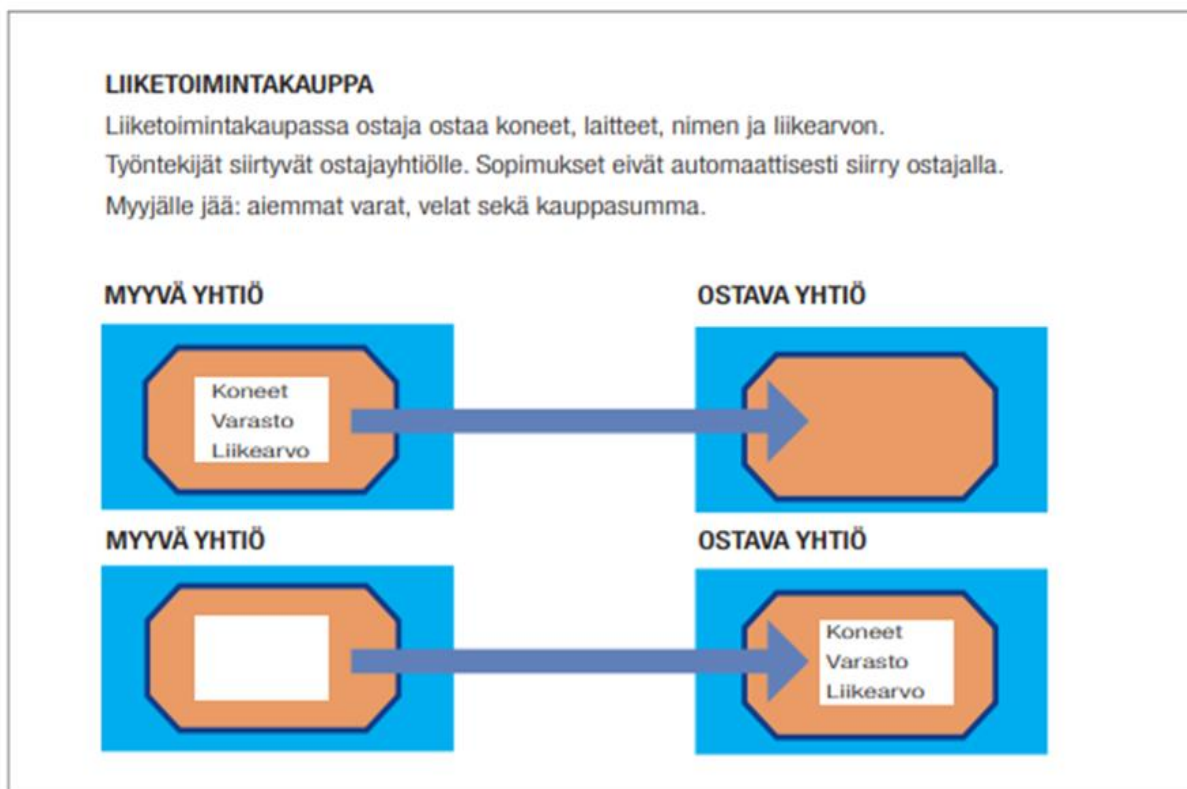
Kun sulautuminen on rekisteröity, siirtyy sulautuvan yhtiön varat ja velat vastaanottavalle yhtiölle ilman selvitysmenettelyä ja sulautuva yhtiö purkautuu tai vastaanottava yhtiö syntyy, mikäli kyseessä on kombinaatiosulautuminen. Velkojien tai muiden intressitahojen

suostumusta siirtymiseen ei lähtökohtaisesti tarvita. Varat ja velat merkitään vastaanottavan yhtiön taseeseen taloudellisesta arvostaan ja osakkeenomistaja saa oikeutensa rekisteröinnistä lähtien, ellei sulautumissuunnitelmassa muuta mainita. (Villa 2018, 379.)

2.4 Liiketoiminta- eli substanssikauppa

Liiketoimintakaupassa ostajana on yleensä yhtiö. Liiketoimintakaupassa myydään osakeyhtiön liiketoiminta sekä mahdollisesti sen käyttö- ja vaihto-omaisuus yritystoimintaa jatkavalle yhtiölle. Myyjänä liiketoimintakaupassa toimii osakeyhtiö, ei yrittäjä ja kauppahinta jää myyjäyrytykseen. Liiketoimintakauppa sisältää itse liiketoiminnan sekä mahdollisesti yhtiön henkilökunnan ja sen osaamisen, tavarantoimittajat, asiakkaat, tuotekehityksen ja jakelukanavat. (Sotka 2014.) Puhutaan myös substanssikaupasta, eli yhtiö myy vaihto- ja käyttöomaisuuden sekä yhtiön goodwill-arvon eli liikearvon (Hietala, Järvensivu, Kaivanto & Kyläkallio 2016, 435).

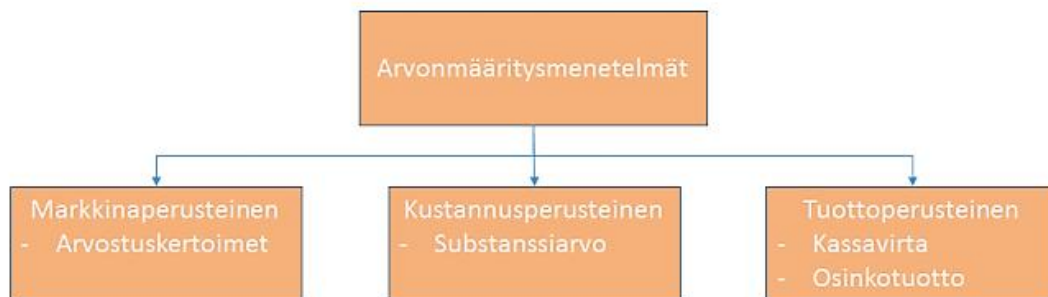
Ostajalle liiketoimintakauppa on usein mieluisampi vaihtoehto sen helppouden ja mahdollisten historiallisten riskien vuoksi, koska ostaja vastaa liiketoimintakaupassa vain yrityksen tulevaisuudesta. Ostaja voi myös hyödyntää ostetun osakeyhtiön liikearvon seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Liiketoimintaa kun myydään, luovutus käsittää liiketoimintakokonaisuuden, johon kuuluvat hankinta-, jälleenmyynti- ja muut sopimukset. Liiketoimintakaupassa sopimusosapuoli muuttuu ja näin ollen sopimukset menevät pääsääntöisesti uusiksi tai ainakin on saatava toisen osapuolen suostumus. Poikkeuksen tähän tuo kuitenkin työsopimukset, joihin kauppatapa ei vaikuta. (Sotka 2017a.) Liiketoimintakaupassa ostetulle omaisuudelle muodostuu hankintameno, joka aktivoidaan taseeseen ja hankintamenosta tehdään vuosittain poistoja (Yrittäjät 2015). Liiketoimintakaupassa tulleet koneet ja kalusto ovat myös käyttökelpoista vakuutta rahoittajille (Yrityspörssi 2014). Alla olevassa kuvassa 11 on kuvattu liiketoimintakaupan osapuolet, kauppahinta ja substanssi kulkevat heidän välillään.

Kuva 11. Liiketoimintakauppa (Hämeen uusyrittyskeskus 2012, 18)

Liiketoimintakauppaan liittyvät arvonmäärittämenetelmät

Yrityksen arvonmäärittämisestä voidaan olla montaa mieltä, ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa hintaa. Jari Sotka kertoo Yrityksen arvonmäärittämisestä 10/2017 -verkkokirjoituksessaan yleisimpien arvonmäärittämenetelmien olevan *tasearvoon, substanssiarvoon ja tuottoarvoon tai kassavirtaan perustuvat arviointitavat*. Tasearvo tai verotusarvo ei hänen mielestään ole yleensä hyvä arvonmittari pienten ja keskisuurten yritysten arvoa määrittäessä, koska se kuvastaa yrityksen historiallisia omaisuuserien hankintakustannuksia sekä edellisten vuosien tuottoa. Näillä kuitenkin on merkitystä arvioitaessa veroseuraamuksia. Pienten ja keskisuurten yritysten arvonmäärittämisessä käytetään yleisesti yrityksen tuottoarvoa sekä substanssiarvoa, eli velattoman omaisuuden arvoa. (Sotka 2017b.) Alla olevassa kuvassa 12 kuvataan arvonmäärittämenetelmiä, joita ovat esimerkiksi markkinaperusteinen, kustannusperusteinen- ja tuotto-perusteinen arvonmäärittämenetelmä.

Kuva 12. Arvonmäärittäminen (3J Consulting Oy 2015, 5)

Markkinaperusteisessa arvonnäilyksessä toimii lähtökohtana vastaavat yrityskaupat lähialueilla. Vertailuarvoina voidaan pitää esimerkiksi hinta / liikevaihto, hinta / tilikauden tulos tai hinta / oma pääoma. (3J Consulting Oy 2015, 6.) Markkinaperusteinen arvonnäilytys saattaa muodostua hankalaksi tai lähes mahdottomaksi, mikäli alueella ei ole toteutunut vastaavanlaisia kauppaa lähiaikoina.

Substanssiarvo eli kustannusperusteinen arvonnäilytys on yksinkertainen ja helppo tapa määrittää yrityksen arvo. Substanssiarvolla tarkoitetaan yrityksen velattoman omaisuuden arvoa, joka on laskettu tasearvoilla varat miinus velat, tämä on usein yrityksen minimi hinta. Taseessa näkyvät omaisuserien arvot ovat kuitenkin vain verotuksellisia arvoja, ja näihin tarvitaan mahdollisesti oikaisuja käypään- eli markkina-arvoon, joka voi olla pienempi tai suurempi kun taseessa näkyvät. (Sotka 2017b.) Mikäli oikaisun tarvetta ei ole, niin tasearvo on substanssiarvo. Kustannusperusteisessa arvonnäilyksessä lähtökohta on, että yrityksestä ei makseta enempää, kuin mitä uuden perustaminen tai vastaavan ostaminen maksaisi (3J Consulting Oy 2015, 6).

Tuotto-perusteisessa arvonnäilyksessä huomioidaan yrityksen kasvu sekä tulevaisuuden odotukset. Tuotto-perusteisessa arvonnäilyksessä yleisin laskentamenetelmä on DCF-malli (Discounted Cash Flow), joka perustuu tuleviin kassavirtoihin. Tämä vaativa laskentamenetelmä vaatii muun muassa tietoa tulevaisuuden markkinakehityksestä. (3J Consulting Oy 2015, 6.)

Verohallinto on antanut oman ohjeensa yrityksen arvonnäilykseen, joka perustuu perintö- ja lahjaverolakiin (1940/378). Omaisuus arvostetaan perintö- ja lahjaverolain mukaan siihen käypään arvoon, eli todennäköiseen luovutushintaan. Tästä syystä verottaja ensisijaisesti käyttää markkinaperusteista arvonnäilytysmenetelmää. Mikäli toteutuneita vertailukelpoisia yrityskauppoja ei ole saatavilla, turvaututaan tuotto- ja kustannusarvonnäilytysmenetelmiin. (3J Consulting Oy 2015, 7.)

Tuottoarvomenetelmän laskukaava on verohallinnon Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa -ohjeen (2018c, 2-3) mukaan seuraava:

$$A = T / i$$

A = tuottoarvo

T = vuotuinen nettotuotto, nettotuottojen keskiarvo tai muu vastaava arvioitu nettotuotto

i = pääomistuskorkokanta (tuottovaatimus, esimerkiksi 8 prosenttia)

Alla olevassa esimerkissä on laskettu substanssiarvo ja käypä arvo. Osakeyhtiön tuottovaatimuksena käytetään yleisesti Sijoittaja-verkkosivun (2016) mukaan 15 prosenttia.

Esimerkki:

Yhtiön taseen loppusumma on 1 200 000 euroa ja velat 900 000 euroa. Yhtiön kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen tilikauden tulokset ovat 50 000 euroa, 37 000 euroa ja 55 000 euroa.

Substanssiarvo on varat miinus velat = 300 000 euroa.

Tuottoarvomenetelmässä lasketaan ensin keskiarvo tilikausien tuloksista ja saadaan 47 333 euroa. Tämä jaetaan tuottovaatimuksella 15 %, niin saadaan tuottoarvoksi 315 555 euroa.

Käypä arvo on substanssiarvon ja tuottoarvon keskiarvo eli 307 778 euroa. (Sijoittaja 2016.)

2.5 Osakekauppa

Osakekauppa käsittää yrityksen omistukseen oikeuttavien osakkeiden ja yhtiöosuuksien myymisen, velkoineen ja vastuineen. (Sotka, 2017a). Osakekaupassa liiketoimi tapahtuu osakkeet omistavan myyjän ja osakkeet hankkivan ostajan välillä. (Juusela & Tuominen 2018.) Osakkeiden ja yhtiöosuuksien kaupassa ostajana voi olla yhtiö tai yksityishenkilö (Hämeen uusyrityskeskus 2012, 18). Alla olevassa kuvassa 13, kauppahinta ja osakkeet

kulkevat myyjän ja ostajan välillä. Kohdeyritys on rahallisesti ulkona kaupasta, ainoastaan osakkeen omistus muuttuu.

Kuva 13. Osakkeiden ja osuuksien kauppa (Hämeen uusyrityskeskus 2012, 18)

Toisin kun liiketoimintakaupassa, osakekaupassa ostaja saa vastatakseen koko yrityksen historian painolastin mukaan lukien sopimukset (jotka jatkuvat pääsääntöisesti sellaisenaan), aiempien urakoiden- sekä keskeneräisten töiden vastuut. Myös mahdolliset tulevat verotarkastukset voi tuoda yllätyksiä tulevaisuudessa. Näitä sopimuksellisia riskejä ja vastuita pyritään kaupantekohetkellä minimoimaan vaatimalla myyjältä erilaisia vakuuksia ja takauksia. Osakekaupassa ostajalla on suurempi riski kuin liiketoimintakaupassa, koska ostaja ei voi valita ostettavia osia yrityksestä, myös ostajan kannalta osakkeiden ostaminen on verotuksellisesti epäedullisempää liiketoimintakauppaan verrattuna. (Sotka 2017a.) Liiketoimintakauppa on tästä syystä ostajalle yleisesti halutumpi vaihtoehto siirtävien vastuiden sekä verotuksellisten syiden vuoksi. Näitä syitä ovat muun muassa osakkeiden ostohinnasta ostajalle syntyvä varainsiirtoveroseuraamus eikä osakkeista voi tehdä poistoja, kuten liiketoimintakaupalla ostetuista yhtiön kalustosta ja liikearvosta. (Hämeen uusyrityskeskus 2012, 24.)

Osakkeiden- / osuuksien kauppa on myyjälle verotuksellisesti edullisempi ja näin ollen liiketoimintakauppavaihtoehdossa myyjä haluaa todennäköisesti korkeamman kauppahinnan ja siten kompensoi menetettyä veroetuaan. (Hämeen uusyrityskeskus 2012, 24). Alla olevassa kuvassa 14 näkyy osakekaupan ja liiketoimintakaupan eroavaisuudet.

OSAKEKAUPPA	LIIKETOIMINTAKAUPPA
Sopimusten siirtyminen	Sopimusneuvottelut
Varallisuuserien siirtyminen	Siirtävistä eristä neuvottelut
Kaikki työntekijät siirtyvät	Liiketoimintaan kuuluvat siirtyvät
Toimiluvat siirtyvät	Toimiluvat neuvoteltava uudestaan

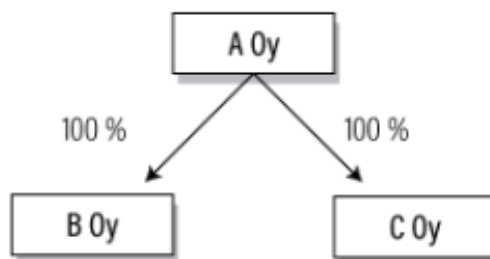
Kuva 14. Osakekaupan ja liiketoimintakaupan eroavaisuuksia (3J Consulting Oy 2015, 3)

2.6 Liiketoimintasiirto

Liiketoimintasiirto on järjestely, jossa osakeyhtiö siirtää toiselle, toimintaa jatkavalle osakeyhtiölle, joko yhteen tai useampaan liiketoimintakokonaisuuteen kohdistuvat varat ja niihin kohdistuvat velat ja varaukset ja saa vastineeksi osakkeita vastaanottavalta yhtiöltä. Siirtoa varten voidaan myös perustaa uusi yhtiö, siirtynyttä liiketoimintaa tulee kuitenkin jatkaa vastaanottavassa yhtiössä. Mikäli osakeyhtiö siirtää kaiken liiketoimintansa toiselle yhtiölle, eikä jatka toimintaansa jää yhtiö siirron jälkeen holdingyhtiöksi, joka omistaa vastaanottavan yhtiön osakkeet ja sitä verotetaan tuloverolain (1992/1535) mukaan. Osakeyhtiölaissa (2006/624) ei mainita liiketoimintasiirtoa ollenkaan. Lain näkökulmasta on kyse nettoapportista, jossa vastaanottava yhtiö luopuu omista osakkeistaan apporttina saatua liiketoimintakokonaisuutta vastaan. Elinkeinoverolain (1968/360) mukaan käteisvastikkeen käyttö ei ole edes mahdollista. (Verohallinto 2017c.)

Liiketoimintasiirtoa ei voida käyttää kaikissa tapauksissa. Vaikka osakeyhtiölaissa (2006/624) ei mainita liiketoimintasiirtoa, laki estää esimerkiksi sen, että tytäryhtiö voisi tehdä elinkeinoverolain (1968/360) mukaisen liiketoimintasiirron emoyritykselle. Tällöin tytäryrityksestä tulisi emon osakkeenomistaja ja se on osakeyhtiölain (2006/624) vastaista. Esimerkiksi osakevaihto, liiketoimintakauppa tai sulautuminen ovat vaihtoehtoja silloin, kun liiketoimintasiirtoa ei ole järkevää tai lakien mukaan mahdollista käyttää. Alla olevasta kuvasta 15 ilmenee konsernin sisäisesti tehty liiketoimintasiirto. Kun liiketoimintasiirto tehdään, on kyseessä suunnattu osakeanti, jossa ei käytetä rahaa, vaan merkinnät tehdään apporttiomaisuutta vastaan. Liiketoimintasiirto muuttaa konsernin sisäisiä omistussuhteita. (Honkamäki, Reponen, Mäkelä & Pohjonen 2016, 196-197.)

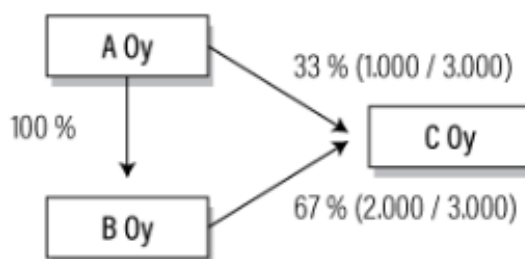
Lähtötilanne:

Liiketoimintasiirto, jossa B Oy merkitsee C Oy:n osakeannin antamalla vastikkeeksi liiketoimintoihinsa liittyvät varat ja velat (EVL-arvoilla).

Lopputilanne:

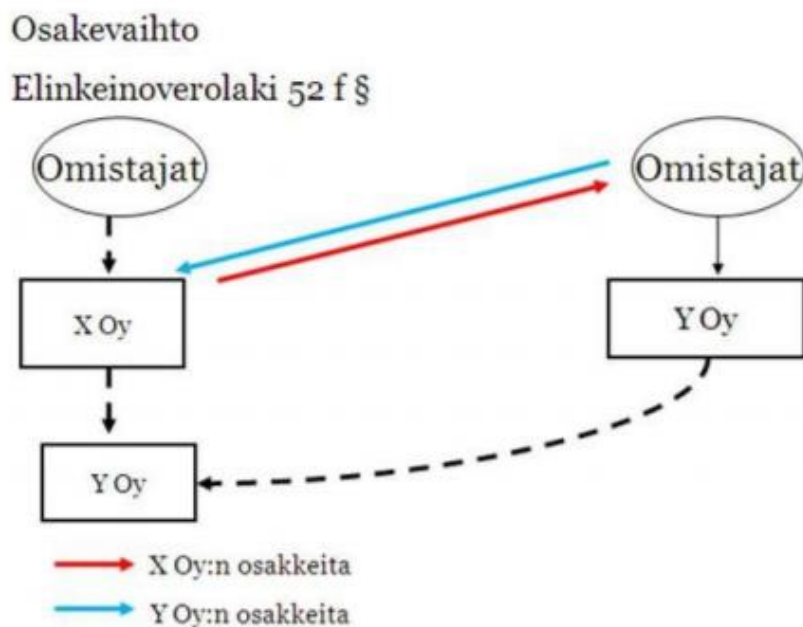

Kuva 15. Honkamäki, Reponen, Mäkelä & Pohjonen 2016, 197)

2.7 Osakevaihto

Osakevaihto perustuu sopimukseen, jossa yhtiöoikeudellisesti on kyse kaupan kohteena olevan yhtiön osakkeenomistajille suunnatusta osakeannista, jossa vastikkeena on rahan sijaan ostajayhtiön liikkeelle laskemia tai hallussa olevia omia osakkeita. Osakkeenomistajat antavat apporttina kaupan kohteena olevan yhtiön osakkeet ja ostajayhtiö antaa vastineeksi omia osakkeitaan. Kaupan kohde on osakevaihdon jälkeen ostavan yhtiön tytäryhtiö ja osakevaihtosopimusta seuraa usein joko tavallinen tai tytäryhtiöfuusio. Yleensä osakevaihtosopimuksen kannustimena onkin laajemman konsernin muodostuminen. Kannustimena on myös verotuksellinen hyöty, joka saadaan, mikäli ostajayhtiö saa transaktiossa vähintään puolet kaupan kohteena olevasta yhtiöstä. Tällöin osakevaihdossa osakkeiden luovutuksen verotus tulee suoritettavaksi vasta, jos saatavat osakkeet luovutetaan edelleen. (Villa 2018, 397-398.)

Osakevaihto perustuu pääosin elinkeinoverolakiin (1968/360), alla olevassa kuvassa 16 näkyy, että Y Oy siirtyy X Oy:n tytäryhtiöksi osakevaihdon seurauksena. Y Oy:n osakkeenomistajat saavat vaihdossa X Oy:n osakkeita. Osakevaihdon seurauksena raha ei liiku.

Kuva 16. Osakevaihto (Businessoulu 2015, 8)

2.8 Sukupolvenvaihdos

Sukupolvenvaihdos on erikoistapaus, jossa yrityksen omistajuus vaihtuu. Sillä pyritään saavuttamaan verohuojennuksia, jotka ovat tietyin ehdoin mahdollisia tilanteessa, jossa yrityksen omistus vaihtuu perhepiirissä tai muiden lähisukulaisten kesken. Lahjoitukset, pienemmät kauppahinnat ja näiden erilaiset variaatiot ovat tavallisia sukupolvenvaihdosta tehtäessä. Tärkeintä on aloittaa sukupolvenvaihdokseen (niin kuin muuhunkin omistajanvaihdokseen) liittyvä suunnittelu ajoissa, jopa monia vuosia ennen kuin varsinainen omistajanvaihdos tehdään. Tällöin veroseuraamuksia voidaan pienentää aikaa vievillä toimenpiteillä kuten esimerkiksi muuttamalla yhtiömuotoa tai yhtiösopimusta, osingonjaolla, jakautumisella, suunnatulla osakeannilla tai yhtiön omia osakkeita hankkimalla. (Yrittäjät 2017.)

Saavuttaakseen sukupolvenvaihdokseen liittyviä veroetuja, kannattaa lähtökohtaisesti käyttää asiantuntijoiden apua, aloittaa suunnittelu ajoissa ja tehdä toteutus maltilla. Parhaassa tapauksessa sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa verovapaasti sekä myyjän että ostajan kannalta. (Yrittäjät 2017.) Alla oleva kuva 17 kertoo odotettavissa olevien omistajanvaihdosten lukumäärät. Esimerkiksi Päijät-Hämeessä odotetaan vuosittain tapahtuvan 62 sukupolvenvaihdosta.

	Omistajanvaihdosten määrä vuoteen 2025 mennessä	Yritysten määrä	Odotetut sukupolvenvaihdokset vuosittain	Odotetut yrityskaupat vuosittain
Uusimaa	26 600 	96 448	614	1 039
Varsinais-Suomi	7 350 	26 609	170	287
Pirkanmaa	7 050 	25 584	162	275
Pohjois-Pohjanmaa	3 800 	13 867	87	148
Keski-Suomi	3 400 	12 417	78	133
Etelä-Pohjanmaa	3 200 	11 717	74	125
Satakunta	3 200 	11 487	74	125
Pohjois-Savo	2 800 	10 227	64	109
Päijät-Häme	2 650 	9 619	62	105
Lappi	2 500 	9 079	58	98
Kanta-Häme	2 300 	8 442	53	90
Keski-Pohjanmaa	2 150 	7 808	49	84
Kymenlaakso	2 100 	7 531	48	82
Etelä-Savo	2 000 	7 348	48	82
Pohjois-Karjala	1 900 	6 744	44	74
Etelä-Karjala	1 600 	5 747	37	62
Pohjanmaa	1 550 	5 613	36	60
Kainuu	800 	2 927	18	31
Ahvenanmaa	600 	2 261	14	23

Kuva 17. Odotettavissa olevien omistajanvaihdosten lukumäärä maakunnittain (Elo 2017)

2.9 Pöytälaatikkoyritys

Yksi vaihtoehto osakeyhtiölle on keskeyttää toiminta, jättää yhtiö niin sanotusti pöytälaatikkoon eli lepäämään. Toiminnan voi keskeyttää joko määräajaksi tai toistaiseksi. Toiminnan keskeyttäminen ilmoitetaan verohallinnolle, kaupparekisteriin keskeytymistä ei merkitä. Veroilmoitukset on tällöin annettava ajallaan ja tilinpäätös on laadittava. Verohallinto poistaa yhtiön ennakonperintä-, arvonnäkövero- ja työnantajarekistereistä, mutta yhtiö jää olemaan kaupparekisteriin. Mikäli toimintaa halutaan myöhemmin jatkaa, rekistereihin haudutaan takaisin samalla Y4 lomakkeella, jolla keskeytysilmoitus tehdään. (Verohallinto 2017a.)

Jos yhtiö lopettaa toimintansa ilman että sitä yhtiöoikeudellisesti puretaan, tulee yhtiön ja osakkaan välisiin toimiin kiinnittää huomiota. Osakkaalle voi syntyä peiteltyä osinkoa erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi jos kassa siirtyy osakkaan yksityiskäyttöön, osakas jää velkaa yhtiölle eikä pääomaa ja korkoa tulla perimään tai jos osakas käyttää yhtiön omistuksessa olevaa kiinteistöä alihintaan tai korvauksetta. (Verohallinto 2017b.)

Yrityksen pöytälaatikkoon jättäminen hyödyttää esimerkiksi tapauksissa, joissa toimintaa ei enää ole, mutta lopettamisen suunnittelu on vielä kesken. Yritys lakkaa yhtiöoikeudellisesti kuitenkin vasta esimerkiksi selvitystilamenettelyn kautta, vaikka toiminta olisikin loppunut. Alasaaren (2017) mukaan todella paljon osakeyhtiöistä jätetään pöytälaatikkoon lopettamisen kustannuksen vuoksi.

3 PIENEN OSAKEYHTIÖN LOPETTAMINEN JA VEROVAIKUTUKSET

Yrityksen koko ratkaisee paljon myös silloin kun suunnitellaan liiketoiminnasta luopumista. Pienistä yhtiöistä ei välttämättä löydy varoja, joiden jakamisen suunnittelu toisi varsinaisia veroetuja. Siksi näiden pienimpien osakeyhtiöiden lopettaminen tapahtuu usein jättämällä yhtiö pöytälaatikkoon. Näin lepäämään jätettyjä yrityksiä poistetaan rekistereistä muun muassa Patentti- ja rekisterihallituksen toimesta, kun vuodet kuluvat eikä kaupparekisteri-ilmoituksia enää saada. Kuitenkin esimerkiksi pitkään toimineen ja tasaisesti voittoa tuottaneen yhtiön oma pääoma on saattanut kertyä suhteellisen suureksi ja silloin on tarpeen suunnitella lopettamista tarkemmin.

Case-yrityksellä tilanne on juuri tämänkaltainen, omaa pääomaa ja varallisuutta on kertynyt ja velkaa ei juuri ole. Tällaiseen tapaukseen yleisesti sopii aiemmin läpikäydyistä vaihtoehtoista selvitystilamenettely, osakekauppa, liiketoimintakauppa, sukupolvenvaihdos ja lepäämään jättäminen. Yleisimmin vastikkeellinen omistajanvaihdos tehdään joko osake- tai liiketoimintakauppana. Myös osakevaihto ja liiketoimintasiirto kävisivät vaihtoehtoina yleisesti. Näihin päätyminen on kuitenkin todennäköisesti tiedossa hyvissä ajoin, jolloin suunnitelmat tehdään alusta asti näiden pohjalta. Konkurssi jää vaihtoehtoista ulkopuolelle, koska case-yhtiöllä ei ole paljoa vierasta pääomaa eikä se näin ollen ole ylivelkaantunut. Yrittäjälle tehdyssä haastattelussa selvisi, että sukupolvenvaihdos ei tule kysymykseen, koska yrittäjällä ei ole omassa perheessään jatkajaa yhtiöön. Tarkoitus olisi myös, että yhtiö ei jää pöytälaatikkoyritykseksi lepäämään, koska yrittäjän ei ole tarkoitus jatkaa toimintaa, vaan päinvastoin halutaan yritystoimintaan liittyvistä asioista eroon.

Sulautuminen ja jakautuminen olisivat käytännössä mahdollisia vaihtoehtoja. Yritys olisi mahdollista jakaa toimialansa puolesta kahteen osaan tai sulauttaa samalla alalla toimivaan yhtiöön. Nämä vaihtoehdot jätetään kuitenkin laskelmien ulkopuolelle, koska vastaanottavaa yhtiötä ei tällä hetkellä ole, eikä laskelmia ole sen takia mahdollista tehdä. Seuraavassa käydään läpi yllä mainittuja menetelmiä tarkemmin ja lasketaan verovaikutuksia.

3.1 Selvitystilamenettelyn verovaikutukset

Selvitystilamenettely on kuvattu aiemmin kohdassa 2.1.1. Varsinaisen menettelyn tarkoituksena on yhtiön omaisuuden realisointi ja velkojen selvittäminen, sekä osakeyhtiön yhtiöoikeudellinen purkaminen. Mikäli varoja jää velkojen jälkeen, ylijäämä jaetaan osakkaille osakkeiden omistuksen suhteessa. Veroseuraamuksia osakeyhtiön purkautuminen voi aiheuttaa sekä purkautuvalle yhtiölle että yhtiön osakkaille. Kun purkautuva yhtiö luovuttaa jäljelle jääneen omaisuutensa osakkaille, luovutushintana pidetään omaisuuden

käypää arvoa eli todennäköistä luovutushintaa eri tulolähteissä. Käyvän arvon laskennassa ennakkoon tehdyt kulukirjaukset palautetaan, arvonnousut realisoidaan ja verotuksessa tehdyt varaukset tuloutetaan. Luovutus voi synnyttää yhtiölle luovutusvoittoa tai luovutustappiota tulolähteittäin, kun tästä omaisuuden luovutushinnasta vähennetään verotuksessa poistamattomat hankintahinnat. Vahvistetut tappiot eivät siirry osakkeenomistajalle, joka saa jako-osan, vaikka tämä jatkaisi samaa toimintaa, kun purkautuvassa yhtiössä aiemmin. (Verohallinto 2017b.)

Esimerkki:

A Oy purkautuu. A Oy:llä on elinkeinotoimintaan kuuluvana käyttöomaisuutena rakennus sekä koneita ja kalustoa, joiden verotuksessa poistamaton hankintameno on 150 000 euroa ja käypä arvo 200 000 euroa. Purkautumisvuonna yhtiön varsinainen elinkeinotoiminta on ollut 60 000 euroa tappiollinen. Yhtiö omistaa lisäksi henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvan asunto-osakkeen, jonka verotuksessa poistamaton hankintameno on 80 000 ja käypä arvo 90 000. Purkautumisvuonna asunto-osakkeen vuokraamisesta on syntynyt nettotuloa 5 000 euroa. A Oy:llä ei ole velkoja.

Yhtiön purkautumisvuoden elinkeinotoiminnan tappioksi muodostuu 10 000 euroa (200 000 – 150 000 – 60 000). Tappio ei siirry jako-osan saajalle purkautumisen yhteydessä.

Yhtiön purkautumisvuoden henkilökohtaisen tulolähteen tulokseksi muodostuu 15 000 euroa (90 000 – 80 000 + 5 000). Yhtiö ei saa vähentää henkilökohtaisen tulolähteen tuloksesta elinkeinotoiminnan tappiota, vaan yhtiön henkilökohtaisen tulolähteen tuloksesta (15 000 euroa) menee veroa yhteisöverokannan (20 %) mukaisesti 3 000 euroa. (Verohallinto 2017b.)

Verohallinnon (2017a) mukaan osakkeenomistajan verotuksessa sovelletaan tuloverolain luovutusvoittoa ja -tappiota koskevia säännöksiä, mikäli purkautuvan yhtiön osakkeet kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen tai maatalouden tulolähteeseen. Elinkeinovalain (360/1968) 5 §, 6b § ja 8 § säännöksiä sovelletaan silloin, mikäli *purkautuvan yhtiön osakkeita käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti osakkaan elinkeinotoimintaa välittömästi tai välillisesti edistäviin tarkoituksiin*. Opinnäytetyössä käsitellään henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvia osakkeita, eli sovelletaan tuloverolain säännöksiä.

Osakkaan näkökulmasta jako-osan saaminen on luovutus, joka on rinnastettavissa vaihtoon. Yhtiön osakkeet vaihdetaan jako-osaan, joka voi olla rahan sijaan myös muuta

omaisuutta, osakkeiden luovutushintana pidetään tämän jako-osan käypää arvoa. Luovutusvoitto- tai tappio muodostuu vähentämällä jako-osan käyvästä arvosta osakkeiden todellinen hankintameno. Omistusajan perusteella todellisen hankintamenon sijaan voidaan vähentää myös hankintameno-olettama, joka on joko 20 % (alle 10 vuotta omistetut) tai 40 % (yli 10 vuotta omistetut) käyvästä arvosta (katso esimerkki alla). Osakkeenomistajalle syntyy luovutusvoittoa (purkuvoitto), mikäli osakkeiden verotuksessa poistamatta oleva hankintameno on pienempi kuin jako-osan käypä arvo, luovutustappiota (purkutappiota) taas syntyy, mikäli näiden hankintameno on suurempi kuin käypä arvo. Muodostuneen tappion saa vähentää omaisuuden luovutusvoitosta verovuonna ja viitenä seuraavana, sitä mukaan kun voittoa kertyy. (Verohallinto 2017b.)

Esimerkki:

Luonnollinen henkilö A on ostanut X Oy:n osakekannan vuonna 2003 hintaan 10 000 euroa. Vuonna 2017 X Oy purkautuu, jolloin A saa jako-osana X Oy:n varallisuuden, jonka käypä arvo purkautumishetkellä on 50 000 euroa.

Koska X Oy:n osakkeet ovat kuuluneet A:n henkilökohtaiseen tulolähteeseen, A:n luovutusvoittoa laskettaessa voidaan käyttää todellisen hankintamenon sijaan hankintameno-olettamaa, joka yli 10 vuoden omistuksessa on 40 prosenttia luovutushinnasta. Siten A:lle purkautumisen johdosta muodostuvan verotettavan luovutusvoiton määräksi muodostuu 30 000 euroa ($50\,000 - 50\,000 \times 40\%$), joka verotetaan A:n pääomatulona. (Verohallinto 2017b.)

Pääomatulon veroprosentti on vuonna 2018 30 % ja 34 % 30 000 euroa ylittävältä osalta (Verohallinto 2017d). Näin ylläolevan esimerkin perusteella muodostuneesta pääomatulosta jää maksettavaksi 9 000 euroa ($30\,000 \times 30\%$) mikäli purkautuvan yhtiön viimeinen verovuosi on vuosi 2018.

Verotuksessa osakeyhtiö katsotaan puretuksi ja viimeinen verovuosi päättyy siinä vaiheessa, kun lopputilitys on saatu selvitysmieheltä yhtiökokouksessa. Saman ajankohdan katsotaan olevan myös jako-osan luovutuspäivä verotuksessa. Omaisuuden arvostus käypään arvoonsa tehdään myös tämän ajankohdan mukaan. Kaupparekisterimerkinnällä ei ole vaikutusta verotukseen. Omaisuutta voidaan luovuttaa jako-osan saajille myös ennakoon, tällöin ajankohtana pidetään verotuksessa tosiasiallista luovutuspäivää, sekä omaisuuden arvostuksessa, että yhtiön ja osakkaan verotuksessa. (Verohallinto 2017b.)

3.2 Liiketoimintakaupan verovaikutukset

Liiketoimintakaupassa kohteena oleva yritys myy liiketoimintansa yritystoiminnan jatkajalle, uudelle yhtiölle (Juusela & Tuominen 2018). Liiketoimintakaupassa yritys myy varallisuutensa eli substanssinsa, joita ovat muun muassa koneet ja kalusto, kiinteistöt sekä vaihto-omaisuus. Yhtiön muu myytävä varallisuus voi olla henkilökunnan osaaminen, asiakkaat sekä yrityksen nimi, näistä maksetaan goodwill-arvo eli aineeton liikearvo. (Sotka 2014.) Liiketoiminnan myynti on yhtiölle veronalainen luovutus ja voitto tai tappio verotetaan myyjän liiketoiminnan tulolähteen mukaisesti, joko elinkeinoverolain (360/1968) tai tuloverolain (1992/1535) mukaisesti (Juusela & Tuominen 2018). Tuloksestaan osakeyhtiö maksaa yhteisöveron, joka on 20 % vuonna 2018. Yhtiön vahvistetut tappiot, jotka kuuluvat samaan tulonlähteeseen, voidaan vähentää liiketoimintakaupan luovutusvoittoa laskettaessa. Tappiot eivät kuitenkaan siirry ostajalle. Liiketoimintakaupassa luovutushinnat sekä voitto kertyvät yhtiölle, ei omistajille. (Juusela & Tuominen 2018.) Myyjiä koskevien omaisuususerien poistamattomat hankintamenot ja myynnistä johtuvat asiantuntijapalkkiot ovat yrityksen vähennyskelpoisia menoja. Yritys ei voi vähentää hankintameno-olettaman mukaista arvoa, vaan voitto lasketaan todellisten menojen vähentämisen kautta. (Yrittäjät 2015.) Liiketoimintakauppa jää arvonlisäverotuksen soveltamisalan ulkopuolelle, mikäli arvonlisäverolaisissa (1993/1501) säädetyt liikkeen luovutuksen edellytykset täyttyvät ja tavarat sekä palvelut luovutetaan liiketoiminnan jatkajalle. Arvonlisäverolaki (1993/1501) 19a § mukaan myyntinä ei pidetä liikkeen tai sen osan luovutuksen yhteydessä tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen luovuttamista liiketoiminnan jatkajalle, joka ryhtyy käyttämään luovutettuja tavaroita ja palveluja vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. Mutta jos nämä lain kohdat eivät täyty, on mahdollista, että ostajalle syntyy arvonlisäverolain (1993/1501) mukaisia veroseuraamuksia.

Liiketoimintakaupassa liiketoiminnan mahdollinen voitto ja luovutushinnat kertyvät yhtiölle ja liiketoimintakaupan jälkeen yhtiössä on vain rahavaroja, jotka osingonjaolla, palkanmaksulla tai yhtiön purkamisella jaetaan omistajalle. (Juusela & Tuominen 2018.) Yhtiön purkamisesta syntynyt voitto verotetaan osakkeenomistajan tulona, luovutusvoiton verotusta koskevin säännöksin (Lakari 2017).

Liiketoimintakauppa on ostajan tuloverotuksessa normaali veronalainen liiketapahtuma. Omaisuususerien hankintamenoksi kirjataan niiden hankintahinta. Kauppahinnan jakaminen eri omaisuususerille jakomekanismien perusteella ostajan ja myyjän kauppahinnan erilaisella allokatiolla, voi johtaa suurempaan verotettavaan luovutusvoiton tuloutumiseen myyjän kohdalla ja ostajalle verotuksessa riskejä pienemmän vähennyskelpoisen menon

aktivoitumisen takia. Liiketoimintakaupassa ostaja saa poistopohjaksi liiketoiminnan käyvän arvon. Jos kyseiselle omaisuuserälle allokoitu kauppahinta on korkeampi, kun verotuksellisesti sen poistamaton hankintameno, voi ostaja tehdä poistoja korkeammasta arvosta. Tästä syystä joissain tilanteissa liiketoimintakauppa on ostajalle edullisempi yrityskaupan rakenne, kun osakekauppa. Ostajan velvollisuuksiin kuuluu myös liiketoimintakaupassa muun muassa varainsiirtoveron maksaminen. Varainsiirtoveroa laskiessa myös allokoinnilla on merkitystä, koska esimerkiksi sähkö-, vesi- ja viemäriliittymien kauppahinnasta ei makseta varainsiirtoveroa. (Juusela & Tuominen.) Varainsiirtoveroprosentit vuonna 2018 näkyvät alla olevassa kuvassa 18.

<p>Kiinteistöjen ja rakennusten varainsiirtovero Näitä ovat esimerkiksi tontti ja sillä mahdollisesti sijaitsevat rakennukset – kuten omakotitalo – tai maa-alue ja sillä mahdollisesti sijaitseva kesämökki (myös määräalat ja määräosat) sekä pelkkä rakennus tai rakennelma.</p>	4 %
<p>Asunto-osake- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden varainsiirtovero Näitä ovat esimerkiksi kerrostalo- tai rivitalo-osake, liikehuoneisto, autopaikka, varasto, golfosake, lomaosake ja venepaikka.</p>	2 %
<p><u>Muiden kuin asunto-osake- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden varainsiirtovero</u> Näitä ovat osakeyhtiön osakkeet (ns. liikeosakkeet), jotka olet hankkinut muuten kuin arvopaperipörssistä – esimerkiksi puhelinosaakkeet.</p>	1,6 %

Kuva 18. Varainsiirtoveroprosentit (Verohallinto 2017e)

3.3 Osakekaupan verovaikutukset

Osakkeen luovuttamisen verokohtelu riippuu siitä, mihin tulolähteeseen kohteena olevat omistusosuudet kuuluvat. Kun osakkeet tai yhtiöosuudet omistaa luonnollinen henkilö, sovelletaan yleensä tuloverolain (1992/1535) luovutusvoittoverotusta koskevia säännöksiä. Mikäli osakkeilla tai osuuksilla on liityntä myyjän elinkeinotoimintaan, katsotaan niiden kuuluvan elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen ja tällöin luovutusta verotetaan elinkeinoverolain (360/1968) mukaan. (Juusela & Tuominen 2018.)

Tuloverolain mukaisessa verotuksessa osakkeiden luovutusvoitto tai -tappio lasketaan myyjäyrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa pääomatuloksi ja sitä verotetaan tuloverolain (1992/1535) mukaisesti voimassa olevalla pääomaverokannalla (Yrittäjät 2015). Vuonna 2018 pääomaveron on 30 000 euroon asti 30 % ja siitä yli menevältä osalta 34 % (Verohallinto 2017d). Veronalainen luovutusvoitto lasketaan vähentämällä osakkeiden

luovutushinnasta osakkeiden hankintamenon poistamatta oleva osa sekä voiton hankkimisesta syntyneet menot, mutta *kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia ja, jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähintään 40 prosenttia luovutushinnasta* (Laki tuloverolain muuttamisesta 728/2004, 46§). Käytännössä tämä on osakkeista maksettu hinta, maksettu varainsiirtovero ja asiantuntijapalkkiot yhteenlaskettuna, joista on vähennetty mahdolliset osakkeiden hankintamenoa vähentäneet erät kuten pääomapalautukset. Mikäli osakkeet on saatu vastikkeettomasti, sovelletaan perintö- ja lahjaverotuksessa vahvistettua määrää hankintahintana. (Juusela & Tuominen.) Voiton ja tappion laskemiseen ei vaikuta reaaliarvon muutokset, vaan myynti- ja hankintahintana käytetään aina nimellisarvoa. (Verohallinto 2017f.)

Esimerkki osakkeiden hankintamenosta:

A on perustanut A Oy:n vuonna 1990. A merkitsi kaikki A Oy:n osakkeet. Merkintahinta oli 5 000 euroa. Tällä hetkellä yhtiön oma pääoma on 1 000 000 euroa. Yhtiö on vuosittain tehnyt voitollisia tuloksia, joten oman pääoman lisääntyminen on perustunut kertyneisiin voittovaroihin. Jos A päättää myydä kaikki A Oy:n osakkeet, osakkeiden hankintamenoa pidetään 5 000 euroa. Kertyneitä voittovaroja ei ole mahdollista millään tavoin lisätä osakkeiden hankintamenoa. (Ossa 2016, 86.)

Ostohinnan ja voiton hankkimiskulujen sijaan voidaan käyttää myyntihinnasta vähennettävää hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettama on vuonna 2018 luonnollisella henkilöllä vähintään 20 % luovutushinnasta. Mikäli osuus on omistettu yli 10 vuotta, myyntihinnasta voi vähentää 40%. Hankintameno-olettaman lisäksi ei voi vähentää todellista ostohintaa eikä kuluja, se on vaihtoehto. Hankintameno-olettamaa käytetään hankintameno sijasta, jos se on verovelvolliselle edullisempi (Verohallinto 2017f.)

Verohallinnon esimerkki hankintameno-olettamasta, kun aikaa on kulunut ja valuutta on osto hetkellä ollut markka.

Esimerkki:

Antti on ostanut 1 000 kappaletta Yhtiö Oy:n osakkeita vuonna 1994. Osakkeiden ostohinta on ollut 4 markkaa osakkeelta eli yhteensä 4 000 markkaa. Osakkeiden ostosta Antti on maksanut välityspalkkiota 40 markkaa. Osakkeiden hankintameno on siis 4 040 markkaa eli 679,47 euroa.

Antti myy Yhtiö Oy:n osakkeet vuonna 2018. Myyntihinta on 2,50 euroa osakkeelta eli yhteensä 2 500 euroa. Voiton hankkimisesta johtuneet menot eli myyntikulut ovat 25 euroa.

Antti on omistanut Yhtiö Oy:n osakkeet luovutushetkellä vähintään 10 vuoden ajan, joten hankintameno-olettama on 40 prosenttia luovutushinnasta eli 2 500 euroa x 40 % = 1 000 euroa.

Hankintameno-olettaman mukaan vähennettävä määrä (1 000 euroa) on suurempi kuin todellisen hankintahinnan ja voiton hankkimisesta johtuneiden menojen yhteismäärä (704,47 euroa). Luovutusvoitto kannattaa siis laskea vähentämällä luovutushinnasta hankintameno-olettama. Voittoa syntyy silloin 1 500 euroa (2 500 euroa – 1 000 euroa = 1 500 euroa).

Jos Antti olisi hankkinut osakkeet vasta vuonna 2010 ja myynyt ne vuonna 2018, hän olisi omistanut osakkeet alle 10 vuotta. Hankintameno-olettama olisi ollut 20 prosenttia luovutushinnasta eli 500 euroa. Tässä tapauksessa Antille olisi ollut edullisempaa käyttää hankintameno-olettaman sijaan todellista ostohintaa ja kuluja. Myyntihinnasta olisi vähennetty niiden yhteismäärä, 704,47 euroa. Luovutusvoitto olisi ollut 1 795,33 euroa (2 500 euroa – 704,47 euroa = 1 795,53 euroa). (Verohallinto 2017f.)

Enimmäisveroprosentit käytettäessä hankintameno-olettamaa syntyvät laskukaavalla, joka löytyy Juusela ja Tuominen (2018) kirjasta Sukupolvenvaihdoksen verotus kohdasta tuloverolain mukainen verotus:

- 20 % hankintameno-olettamalla (34 % x 80 %) veron määrä on enintään 27,2 % (omistusaika alle 10 vuotta)
- 40 % hankintameno-olettamalla (34 % x 60 %) veron määrä on enintään 20,4 % (omistusaika yli 10 vuotta).

Luovutusvoitto katsotaan sen vuoden tuloksi, jona kauppa on tapahtunut. (Juusela & Tuominen 2018.) Myyntivoitto on verotonta, jos kalenterivuonna osakkeiden ja osuuksien myyntihinnat ovat yhteensä enintään 1000 euroa (Verohallinto 2018a).

Mikäli osakkeet kaupalla vaihtavat omistajaa, hankintameno koostuu osakkeen kauppahinnasta, joka on suoritettu myyjälle sekä ostoon liittyvistä kustannuksista, joita ovat esimerkiksi välitys-, tarkastus-, arviointi- ja asianajopalkkiot sekä varainsiirtovero, lainhuudatuskulut, mahdolliset kuljetus- ja asennusmenot. Nämä menot lisätään hankintamenoon, eikä niitä silloin voi vähentää verovelvollisen vuosikuluna verotuksessa. (Ossa 2016, 86.)

Kuten aiemmin mainittiin, osakekaupassa yritystoiminnasta luopuvalle voi syntyä luovutusvoittoa, joka on tuloverolain (1992/1535) mukaan veronalaista pääomatuloa, paitsi jos

kyseessä on sukupolvenvaihdos. Tuloverolain 48 §:ssä on erityissäännös sukupolvenvaihdokseen liittyen ja sen soveltuessa osakkeiden luovutusvoitto on verovapaata. (Verohallinto 2017g.)

Mikäli osakkeilla ja osuuksilla on liityntä myyjän elinkeinotoimintaan, verotetaan luovutusta elinkeinoverolain (360/1968) mukaan. Tämä on yleisempää konsernitilanteissa ja holdingyhtiöissä, missä osakkeet omistaa toinen yhtiö. (Juusela & Tuominen 2018.) Oikeuskäytännössä on kuitenkin ennakkotapaus (KHO 1994/6840), jossa on katsottu yksityishenkilön osakkeiden kuuluneen elinkeinoverolain tulonlähteeseen. Oikeustapauksessa katsottiin lääkärin saama myyntivoitto, joka tuli lääkäriaseman osakkeista, kuuluneen elinkeinoverolain tulonlähteeseen. (Korkein hallinto-oikeus, Juusela & Tuominen 2018 mukaan.) Toisin kun tuloverolaissa, elinkeinoverolaissa ei määritetä luovutusvoittoa, vaan luovutushinta katsotaan veronalaiseksi tuloksi ja poistamaton hankintameno vähennyskelpoiseksi menoksi. *Jos osakkeiden luovutus on tappiollinen, voidaan tappio vähentää elinkeinotulosta luovutusvuonna ja kymmenen seuraavan verovuoden aikana.* (Juusela & Tuominen 2018.)

Poikkeuksen veronalaisuuteen tuo käyttöomaisuusosakkeet, jotka on säädetty tietyin ehdoin verovapaaksi elinkeinoverolaissa (1968/360). Ehdot koskevat luovuttajaa ja luovutuksen kohteena olevia osakkeita. Ehdot täytettyään osakkeiden luovutushinta on verovapaa ja osakkeiden hankintameno vähennyskelpoton. (Laki elinkeinotulon verottamisesta 1968/360, 6b§.)

Elinkeinoverolaissa (1968/360) todetaan, että tulo on sen verovuoden tuloa, jonka aikana se on rahana saatu. Oikeus- ja verotuskäytännössä pidetään kuitenkin luovutuksen ajankohtana suoriteperiaatteen mukaisesti sopimuksen tekohetkeä. (Juusela & Tuominen 2018.) Osakekaupalla ei pääsääntöisesti ole välittömiä verovaikutuksia kaupan kohteena olevassa yrityksessä (Juusela & Tuominen 2018). Yllättäviä veroseuraamuksia voi kuitenkin syntyä myös, mikäli kauppa tehdään muusta kuin käyvästä arvosta. Silloin punnitaan kaupan lahjanluonteisuus tai onko kyse peitellystä osingosta (Yrityspörssi 2014). Peiteltä osinko voi tulla kyseeseen, jos osakeyhtiö maksaa käypää arvoa korkeamman hinnan osakkeista (Verohallinto 2018b).

Ostajalle osakekauppa ei aiheuta välittömiä tuloveroseuraamuksia, paitsi jos osakkeiden kauppahinta alittaa osakkeiden arvon. Tässä tapauksessa ostaja voi joutua maksamaan perintö- ja lahjaverolain (1940/378) perusteella lahjaveroa. Perintö- ja lahjaverolaissa (1940/378) on sukupolvenvaihdokseen liittyvä erityissäännös, jonka perusteella lahjaveroa voidaan huoventaa. Tulevaisuudessa ostajalle hankintamenolla (kauppahinta ja varainsiir-

tovero) on merkitystä, se saatiinko osuus lahjanluontoisella kaupalla vai lahjana, sovellettiinko saantoon huojennussäännöksiä vai saatiinko osuus kaupalla vaikuttaa myyntitilanteessa verotukseen. Osakeyhtiön osake kuuluu varainsiirtoverolain (1996/931) arvopaperikäsitteen piiriin, josta luovutuksensaajan on suoritettava varainsiirtoveroa kahden kuukauden kuluessa luovutussopimuksen tekemisestä. (Verohallinto 2017g.)

Alla olevassa esimerkkilaskelmassa (kuva 19) on kuvattu liiketoimintakaupan ja osakekaupan verotus ja sen eroavaisuudet. Skenaariossa 1. toteutuu liiketoimintakauppa ja skenaariossa 2. osakekauppa. Esimerkkitapauksessa veroseuraamusten ero on noin 90 000 euroa / lähes 9 %. Laskelmassa on käytetty yhteisöjen tuloveroprosenttia, joka on 20 % sekä pääomatulojen veroprosenttia, joka on 30 % (< 30 000 euroa) ja yli 30 000 euron pääomatuloissa 34 % (Verohallinto 2017d).

Skenaario 1.

A on omistanut 2.500 euron minimiosakepääomalla perustamansa X Oy:n osakkeet yli 10 vuotta.

Y haluaa ostaa X Oy:n liiketoiminnan 1.000.000 eurolla.

Liiketoimintakaupassa siirtyisivät koneet ja kalusto, vaihto-omaisuus, myyntisaamiset, asiakassuhteet ja henkilöstö, joiden verotuksessa poistamaton hankintameno X Oy:n taseessa on 450.000 euroa.

X Oy:n osakkeenomistaja A purkaa yhtiön heti kaupan jälkeen.

Yhtiölle liiketoimintakaupan jälkeen jääneiden varojen määrä on yhtä suuri kuin velkojen määrä, kun liiketoimintakaupan kauppahintaa ei huomioida.

Skenaario 2.

A myy X:n osakekannan 1.000.000 euroa.

Lähtötiedot muilta osin kuten skenaario 1:ssä.

Verotus	1. Liiketoimintakauppa	2. Osakekauppa
1. Yhtiön tulovero		
(1.000.000 € - 450.000 €) * 20 %	110.000€	0 €
2. A:n verotus		
1. Skenaarion purkuvoitto 890.000 €*60 % (30.000 €*30 % + 504.000 euroa*34 %)	180.360€	-
2. Skenaarion myyntivoitto 1.000.000 €* 60 % (30.000 €*30 % + 570.000 €*34%)	-	202.800€
Verot yhteensä	290.360€	202.800€
Kokonaisveroaste kauppahinnasta	29,04%	20,28%

Kuva 19. Esimerkki liiketoimintakaupan ja osakekaupan verotuksesta (Asianajotoimisto Rödl & Partner 2018)

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Haastattelumuodoiksi opinnäytetyön tutkimukseen valittiin teemahaastattelu, jonka runkoa ohjasi ennakkoon tehdyt kolme teemaa. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaaran (2015, 208) mukaan teemahaastattelu sijoittuu avoimen- ja lomakehaastattelun välimaastoon, jossa aiheen teemat ovat haastatteluhetkellä tiedossa, mutta muoto ja kysymysten järjestys puuttuu. Teemahaastattelussa edetään keskustelunomaisesti, vapaassa järjestyksessä ennalta suunniteltujen teemojen kautta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a). Teemahaastatteluiden osalta haastattelut tehtiin yhteensä viidelle henkilölle. Haastateltavat koostuivat taloushallinnon asiantuntijoista, joista kaksi toimii kirjanpitäjänä ja kaksi tilintarkastajana, sekä yhdestä jo yritystoiminnan lopettaneesta yrittäjästä. Tarkoituksena oli tehdä haastattelut kuudelle asiantuntijalle, mutta kaksi sovittua haastattelua peruuntui viime hetkellä, eikä uusia prosessin aikataulun vuoksi ollut saatavilla. Näiden lisäksi haastateltiin lähinnä laskelmia varten case-yrityksen osakasta. Haastateltavat asiantuntijat valittiin tarkoituksenmukaisesti ja valintaa tehdessä tärkeintä oli, että haastateltavalla henkilöllä oli ammattitaitonsa puolesta kokemusta ja tietoa tutkittavasta asiasta.

Case-yrityksen osakkaalle tehtiin avoin haastattelu keskustellen vapaasti osakkaan kanssa, ilman ennalta suunniteltuja formaatteja. Tämän avulla saatiin enemmän aineistoa tulevia laskelmia varten, sekä tietoa yrityksen historiasta ja tämänhetkisestä tilanteesta. Haastateltavien kanssa sovittiin haastattelupäivät ja haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina ajankäytön joustavuuden vuoksi. Haastattelujen tarkoitus oli saada aikaan syvällistä keskustelua ja kerätä myös haastateltavien kokemuksia yritystoiminnan lopettamisesta sekä siitä luovuttaessa. Haastatteluiden kesto vaihteli haastateltavasta riippuen noin 20 minuutista 40 minuuttiin. Kappaleessa käydään haastattelujen lisäksi myös case-yritykseen sopivat lopettamis- ja luopumisvaihtoehdot sekä lasketaan niiden veroseuraamuksia.

4.1 Aineiston analyysi

Haastattelun runkona käytettiin kolmea pääteemaa:

- liiketoiminnasta luopuminen
- haasteet
- yleisimmät luopumistavat.

Ensimmäinen teema käsitteli liiketoiminnasta luopumista, sen syitä ja asiakkaan tarpeita. Haluttiin selvittää mikä ajaa yrittäjän luopumaan elinkeinostaan ja missä vaiheessa mah-

dollisesti kysytään neuvoja asiantuntijalta. Toisessa teemassa pyrittiin selvittämään haasteita mitä tulee esiin yrittäjän näkökulmasta liiketoiminnasta luopumisessa tai sen myymisessä. Haluttiin selvittää, tuleeko esiin yllätyksiä sekä haluttiin tietää, onko esimerkiksi yritysjärjestelyihin kuluva aika asiakkaiden tiedossa. Kolmannessa teemassa selvitettiin yleisimpiä osakeyhtiön lopetus- ja liiketoiminnasta luopumistapoja, joita asiantuntijoille on tulut eteen.

Haastatteluaineisto litteroitiin ja vastaukset purettiin teemoittelua apuna käyttäen osiin. Litteroinnilla tarkoitetaan puhemuotoisen tekstin muuttamista tekstimuotoon. Aineisto voi olla nauhoitettua tai esimerkiksi haastateltavan omalla käsialallaan kirjoittamaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.) Teemoittelu käsittää aineiston järjestelemisen teemojen mukaan. Jokaisen teeman alle voidaan koota haastattelusta ne kohdat, jotka liittyvät kyseiseen teemaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.)

Liiketoiminnasta luopuminen

Ehdottomasti yleisin syy liiketoiminnasta luopumiseen on haastatteluiden perusteella yrittäjän ikä. Kaikissa haastatteluissa tuli esille, että pitkään toiminut yrittäjä suunnittelee eläkkeelle jäämistä ja miettii eri vaihtoehtoja, joko lopettamiseen, myymiseen tai sukupolvenvaihdokseen liittyen. Muita esille tulleita syitä liiketoiminnasta luopumiseen on, ettei liiketoiminnalle ole enää tarvetta, taloudelliset syyt ja kyllästyminen.

Meillä se syy riippui lähinnä yhtiön toimialasta, se oli stressaavaa, kun liikevaihto muodostui niin vaihtelevasti ja kausiluonteisesti. Jos oli kylmä talvi, ei töitä ollut. Tuli semmoinen kyllästyminen, kesät painettiin täysillä ja talvet saattoi mennä kevättä odotellessa. (H5.)

Ainoastaan ensimmäisessä haastattelussa mainittiin konkurssi, sekin vain yhden asiakkaan kohdalla. Useimmiten haastateltavien kohdalla osakeyhtiöiden elinkaari päättyy muulla tavalla. Lopettavat, neuvoja kaipaavat yritykset ovat pääsääntöisesti vakavaraisia, joilla on taloudelliset asiat kunnossa. Asiantuntijan luotullaan siis pääsääntöisesti ajoissa, parhaisiin tuloksiin päästään silloin kun mitään ei ole asian suhteen vielä tehty. Tällöin päästään suunnittelemaan hallittu luopuminen, jolloin varsinkin veroihin pystytään vaikuttamaan. Näin saadaan kaikille miellyttävä lopputulos, siinäkin tapauksessa, että on kyseessä esimerkiksi liiketoimintakauppa ja osapuolina on sekä ostaja että myyjä.

Kyllä mulla omat asiakkaat ovat sen verran valveutuneita, ja ne on oppinsa ottanut multa, että ne kysyvät hyvissä ajoin, kun on tilanne se, että halutaan lopettaa (H1).

Haastatteluissa selvisi myös, että on tapauksia, joissa yrittäjä on jo aloittanut joitain toimenpiteitä. Näissä tapauksissa saattaa käydä niin, ettei enää päästä haluttuun lopputulokseen ja verovaikutukset jäävät suuremmiksi, kun mitä olisivat jääneet, jos asiantuntijaa olisi käytetty alusta asti. Asiantuntijaan yhteyden ottaminen liittyy myös yrittäjän persoonaan, ihmisen tapaan toimia erilaisissa tilanteissa.

Se riippuu ihan henkilöstä. Joku voi kysyä vuosia aikaisemmin, tai ei välttämättä vuosia, mutta ajoissa. Mutta osa kysyy vasta siinä vaiheessa, kun on jo aloitettu ja sitten tullaan kysymään, että mitäs nyt. Sehän riippuu siitä millainen se persoona on. Vaikka osakeyhtiö on oma oikeushenkilönsä, se personoituu siihen omistajayrittäjään tai omistajayrittäjiin, kun puhutaan pienestä yhtiöstä. (H2.)

Asiakkaan odotuksiin pystytään pääsääntöisesti vastaamaan. Yleensä Suomessa toimivissa alan yrityksissä koulutustaso ja ammattitaito ovat tasoltaan sellaisia, että tarvittava apu pystytään tarjoamaan. Esille nousi kuitenkin myös esimerkki päivävästaisesta tilanteesta, asiakas saattaa haluta tehdä lainvästaisia toimenpiteitä, esimerkiksi siirtää kalustoa yksityistalouteen alihintaan, tällaisissa tapauksissa asiantuntija ei voi vastata odotuksiin.

En aina pysty välttämättä auttamaan. Voi olla myös sellaisia odotuksia, että jos puhutaan lopettamisesta ei myymisestä ja siellä on jotain kalustoa tai vastaavaa, niin ne yritetään saada sieltä itselle mahdollisimman halvalla. Mutta sehän ei ole mahdollista, sehän on se markkinahinta sitten. (H2.)

Haasteet

Haastatteluissa haasteena tuli esille, että usein asiakas olettaa liiketoiminnasta luopumisen olevan vaikeaa ja haastavaa. Lopettaneen yrittäjän haastattelussa asia nousi myös esille, yrittäjä ei löytänyt itse tietoa varsinaisesta lopettamisesta ja tieto, joka löytyi, oli monimutkaista ja antoi kuvan vaikeasti hoidettavasta ja pitkäkestoisesta asiasta.

No kun meillä hoidettiin talousasiat talon sisällä, ei ensimmäisenä lähdetty esimerkiksi tilintarkastajaa pyytämään avuksi. Yritettiin netistä selvittää miten se lopetetaan, selvitystila kuulosti tosi hankalalta, pitää tehdä kuulutuksia ja odottaa ja venyttää vaikka kuinka kauan. (H5.)

Prosessiin kuluva aika tulee asiantuntijoidenkin mukaan usein yllätyksenä asiakkaalle, selvitystilamenettely esimerkiksi vaatii oman aikansa kaikkien toimenpiteidensä takia. Selvitystila koetaan haastavaksi asiakkaan puolesta, koska se on ajallisesti pitkä ja lakien tarkasti määrittelemä. Tämä kuitenkin luo asiantuntijalle puitteet, joiden mukaan toimitaan, eikä sitä koeta vaikeana.

No varmaan siinä ensimmäisessä keskustelussa ovat, että tämä viekin sen puoli-vuotta ja onkin sellaiset kuulutusmenettelyt. Monesti se on sille asiakkaalle ensimmäinen kerta, kun sitä yhtiötä puretaan, niin siinä ensimmäisessä läpikäynnissä on jonkinlainen yllätys, että tämä viekin näin kauan. Mutta kyllähän sitten ns. ymmärtävät yskän, että tällainen menettely pitää olla, että ei näitä yrityksiä noin vaan pureta koska joskus se voi olla toisinpäinkin, että heidän vaikka saamissuhteessa oleva velallinen purettaisiin, niin kyllähän yrittäjät ymmärtävät, että pitää olla hallintamenettely tässä. (H4.)

Yhtenä haasteena on esimerkiksi rakennusalalla se, että rakennusyrityksillä on usein pitkäaikaisia takuuvastuita ja sopimuksia, jotka täytyy päättää ennen kuin yritys voidaan purkaa. Myös muiden vastuiden, esimerkiksi yritys kiinnityksen kuolettaminen on tehtävä ennen yrityksen purkamista. Asiakkaat eivät ole näitä välttämättä ajatelleet ja ne voivatkin aiheuttaa yllätyksen lopettamistilanteessa.

Esimerkiksi rakennuspuolella voi olla pitkäaikaisia takuuvastuita taikka pitkiä sopimuksia, joita sitten pitää saada tavalla tai toisella päättymään ennen kuin voidaan se yhtiö purkaa. Joskus sitten puretaan ja ne vastuut siirtyy näille henkilöille. Tämä on tietysti se tilanne, johon pyritään löytämään se ratkaisu, että näin ei kävisi. Mutta kyllä ne käytännössä siihen aikaisemman liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät vastuut ja voimassaolevat sopimukset, kuinka niistä päästään näitisti eroon ennen purkaa. (H4.)

Haasteena esille nousi myös se, että onko yrittäjä aidosti valmis luopumaan yritystoiminnasta. Lopettaneen yrittäjän haastattelussa esiin tuli henkinen puoli, omasta yrityksestä ei haluta luopua, vaikka muuta vaihtoehtoa ei ole ja päätös lopettamisesta on tehty. Pelko siitä, että oma yritystoiminta muuttuu toisen käsissä, tuntuu kurjalta ja tuo mukanaan epäonnistumisen tunteen, vaikkei siitä olekaan kyse. Psykologiset syyt nousivat myös esille yhden asiantuntijan haastattelussa:

No siinä on hyvin paljon psykologiaa, koska kyllä se luopumisen tuska on monesti mukana, ihan sama onko se menossa omille perheenjäsenille vai ulkopuolisille niin siitä omasta yrityksestä luopuminen ei ole yleensä kovin helppoa. Se on kuitenkin ollut se iso osa elämää ja sitten siitä aidosti luopuminen on vaikeaa, niin yrittäjä liian pitkään venyttää sitä, eikä halua sitä asiaa kohdata. (H3.)

Sukupolvenvaihdoksessa psykologiset syyt vielä korostuvat ja niihin saattaa kulua eniten aikaa. Tällaisessa tapauksessa asiantuntijoita tarvitsisi olla eri rooleissa, yksi hoitamassa juridisen puolen ja toinen henkisen puolen sovittelijana.

Esimerkiksi sukupolvenvaihdos, niin siitä tulee sitten sisarusten välille sellaisia riitoja, että menee ihan perhevälit ja se on tietysti kaikkein surullisinta, että syntyy sellainen epäluottamus. Että tuntuu että jotakuta on suosittu tai jotain on sivuutettu ja siitä tulee sitten perheenjäsenten välistä kismaa ja sehän on se kaikkein rankinta siten sille luopujalle. (H3.)

Yhtenä haasteena haastatteluissa nousi esille suomalaisten kynnys käyttää asiantuntijoita, ensin asiaa lykätään, sitten yritetään itse ja kun ei onnistuta aletaan kyselemään asiantuntijoilta maksullisia neuvoja. Suomalaiset ovat tottuneet maksamaan veroja, mutta asiantuntijan käytöstä ei välttämättä olla heti halukkaita maksamaan. Yhden haastateltavan mukaan tämä tulee esiin lähinnä pienissä yhtiöissä, koska isoilla yhtiöillä on omat lakijat ja veroneuvojansa talon sisällä eikä tilintarkastajaa juurikaan käytetä apuna. Lykkäämällä asiantuntijalle menemistä joudutaan muiden kustannusten lisäksi mahdollisesti maksamaan veroja enemmän, koska viime hetkien suunnittelumahdollisuudet ovat kuitenkin rajallisia, eivätkä johda hyviin tuloksiin. Näin toimi myös haastateltavana ollut lopettanut yrittäjä, joka loppujen lopuksi sai avun asiantuntijoilta.

Täytyy se myöntää, että olisi se kannattanut heti vaikka soittaa tilintarkastajalle, heti hän sieltä osattiin ottaa kantaa oikeisiin asioihin. Kiinnittää huomiota niihin mitkä on tärkeitä ja säästettiin varmaan vähän niissä veroissa, ehkä olisi voitu säästää enemmän, jos oltaisi tajuttu mennä aikaisemmin. Kai siinä oli joku kynnys, itse olisi haluttu tehdä loppuun. (H5.)

Yleisimmät luopumistavat

Haastatteluiden perusteella ei voida määritellä mikä on yleisimmin käytetty tapa lopettaa tai luopua yritystoiminnasta. Haastateltavat ovat olleet mukana kaikenlaisissa teoriaosassa mainituissa järjestelyissä, varsinaisesta purkamisesta muihin yritysjärjestelyihin. Vaihtoehtoja on yhtä monia kuin tapojakin mikäli yrityksen talous on kunnossa. Haastateltavan 2 mukaan kaikkein pienimmissä yhtiöissä pöytälaatikkoon jättäminen saattaa olla helpoin vaihtoehto;

Jos puhutaan pienestä osakeyhtiöstä, niin en nyt ihan suoraan osaa sanoa, mikä on yleisin. Mutta kyllähän mullakin on eteen tullut sellaisia osakeyhtiöitä, joilla on ollut aika vähän siellä varoja. Sitten se on vaan jätetty roikkumaan, kun ne on nostettu tyhjäksi. Puhutaan muutamasta tuhannesta niitä varoja, ei ole velkoja, ei kiinteistöjä, ei mitään omaisuutta; sitten se laitetaan palkaksi tälle kyseiselle henkilölle. Sitten se yhtiö jää roikkumaan, tasehan on nolla. Sitten se roikkuu sen tietyn ajan ja sitten se poistetaan. On ihan turhaa alkaa käymään tätä lopettamisprosessia, se vie aikaa ja

se maksaa. Kun kyseessä on yhtiö missä on muutama tonni rahaa ja velat on maksettu eikä ole mitään omaisuutta, kaikki on realisoitu mitä ehkä on ollut. Se on mielestäni pienillä yksi varteenotettava vaihtoehto. En osaa sanoa onko se yleinen, mutta se on helppo. (H2.)

Lopetustapa riippuu paljon yritystoiminnan luonteesta, jos liiketoiminta esimerkiksi perustuu täysin yrittäjän omaan tietotaitoon, niin sen myyminen on suhteellisen haasteellista, eikä välttämättä edes mahdollista. Ostajaa on vaikea löytää esimerkiksi tilanteessa, jossa myyjänä on eläkeikäinen yrittäjä, joka ei siirry liiketoimintakaupassa mukana ja liiketoiminta perustuu tämän yrittäjän ammattitaitoon. Asia tuli esille myös useamman haastateltavan kohdalla haasteena.

Yleensä silloin kun yritystoiminta perustuu yrittäjän täysin omaan ammattitaitoon, niin sen myyminen on aika haasteellinen. Koska mitä silloin myyt, kun sä et itse lähde siinä mukana. (H1.)

No kyllähän on siis ihan kaikkia tapoja, on siis sen yhtiön toiminnan lopettaminen ja purkaminen. Jos se on tosiaan mennyt niin pitkälle, että sille toiminnalle ei sitä jatkajaa löydy ja toimiala on vähän sellainen haastava, että se on sen yhden ihmisen osaamista, niin silloin se voi olla se tilanne, että se toiminta lopetetaan ja yhtiö puretaan. No onneksi se ei yleensä ole se pääsääntö. Yleensä sille joko löytyy sitten omasta perhepiiristä joku jatkaja, että tehdään sukupolvenvaihdos tai sitten se myydään, että joku toinen alan yritys sitten ostaa sen. (H3.)

Eri vaihtoehtojen punnitseminen asiantuntijan kanssa myös kannattaa, esimerkiksi suunniteltu osakekauppa voikin muuttua liiketoimintakaupaksi. Asiantuntija katsoo tilanteen tapauskohtaisesti sekä ostajan että myyjän kannalta. Myyjälle suurta rahallista eroa ei välttämättä muodostu, mutta ostajalle ero voi olla suuri. Näin asiasta kertoo ensimmäinen haastateltava:

Eli me ollaan yleensä sovittu asiakkaan kanssa niin että mä katson sen liiketoiminta tai osakekaupan kriteerit sekä ostajan että myyjän puolelta. Et mä en mitenkään pidä täysin sen oman asiakkaan puolta. En laske veroetuja tai muuta, vaan että mä yritän olla avustava sille toiselle, eli nyt mulla oli esimerkiksi sellainen tilanne, että asiakas oli ostamassa toista firmaa itselleen, osakeyhtiötä. Ja he olivat mietineet osakekaupan. Mutta sitten kun he tulivat mun pakeille, niin se vaihtui liiketoimintakaupaksi. Kun mä näin sen yrityksen luvut mitä ne ovat ostamassa. Eli siinäkin tulee se vero tekninen puoli. Et kumpi kannattaa tehdä. Sä voit pikkasen siellä vielä pelata niitten verojen kanssa ja miettimään vero teknisiä kuvioita järkevämmiin.

Yhteenveto haastattelun tuloksista

Yhteenvetona teemoittain voidaan sanoa, että yritystoiminnasta luovutaan monista eri syistä. Yrittäjän ikä kuitenkin nousi eniten esiin kaikkien asiantuntijoiden haastatteluissa. Asiantuntijoiden luo tullaan pääsääntöisesti ajoissa, jolloin myös odotuksiin pystytään parhaiten vastaamaan. Asiantuntijoille haasteita aiheuttaa se, että ollaan aloitettu jo jotakin toimenpiteitä ennen kuin neuvoja haetaan sekä se, että yritystoiminnasta ei ollakaan faktisesti valmiita luopumaan. Myös olemassa olevien sopimuksien purkaminen saattaa olla haasteellista. Asiakkaan kannalta yllätyksen aiheuttaa usein prosessiin kuluva aika, mikäli kyseessä on esimerkiksi selvitystilamenettely, ei olla osattu ajatella, että siihen saattaa kulu jopa lähes vuosi. Osakeyhtiöstä luopuminen erilaisin yritysjärjestelyin on yhtä lailla yleistä, kuin varsinainen osakeyhtiön purkaminen selvitystilamenettelyn kautta. Pienimpien osakeyhtiöiden toiminta saattaa päättyä haastatteluiden perusteella myös pöytälaatikoyritykseksi.

YRITYSTOIMINNASTA LUOPUMISEN SYYT	HAASTEET	ASiantuntija
<ul style="list-style-type: none"> • yrittäjän ikä • taloudelliset syyt • kyllästyminen • ei tarvetta yritykselle 	<ul style="list-style-type: none"> • prosessiin kuluva aika • vastuut ja sopimukset • psykologiset syyt • toimenpiteet ennen asiantuntijan neuvoja 	<ul style="list-style-type: none"> • pystyy vastaamaan odotuksiin • neuvoja haetaan ajoissa

Kuvio 1. Haastatteluiden tulokset

Haastatteluja ei määrällisesti ollut paljon, mutta jo näiden perusteella oli havaittavissa, että tulokset eivät välttämättä muuttuisi, vaikka kohdejoukko olisi suurempi. Vastaukset perustuivat asiantuntijoiden omiin kokemuksiin koko työhistorian ajalta ja näin tulokset käytännössä moninkertaistuivat. Havaittavissa oli, että kaikkien osalta yrityksistä luovutaan samoista syistä, törmätään samoihin haasteisiin ja lopetustapa riippuu yrityksen toimialasta. Aiheesta voisi tehdä jatkotutkimuksen, jonka kohdejoukkona olisi lopettaneet yrittäjät. Tutkimus käsittelisi asiaa lopettaneiden yrittäjien näkökulmasta, tällöin kokemusten kirjo todennäköisesti olisi laajempi ja tulokset voisivat muuttua.

4.2 Case-yrityksen vaihtoehdot ja niiden veroseuraamukset

Case-yrityksen osakkaan haastattelussa selvisi, että kyseessä on yritys, joka on siirtynyt osakkaan omistukseen kokonaan jo lähes kaksikymmentä vuotta sitten. Yritys on ollut suvun omistuksessa jo lähes 60 vuotta. Osakas on saanut osan osakkeista lahjana ja ostanut loput myöhemmin itselleen. Yhtiöstä luopumisen syy on osakkaan ikä, eläkkeelle jääminen alkaa olla ajankohtaista. Yrittäjä on itse miettinyt myymistä, rakennukset saattaisivat toimia liiketoiminnan lisäksi vaikkapa harrastekäytössä hyvin. Tilat eivät ole kovin nykyaikaiset ja vaatisivat laajaa remonttia, jotta ne vastaisivat tämän päivän vaatimuksia. Yrittäjä arvioi hinnan näille maa-alueelle ja rakennuksille huomattavasti pienemmäksi, kun mitä tasearvona tällä hetkellä on. Lähistöllä on vähän aikaa sitten myyty yksi vastaava liikerakennus ja sen pyyntihinnan perusteella näiden hinnaksi voisi muodostua 50 000- 60 000 euroa. Asiantuntijaan yrittäjä ei ole ollut yhteydessä lopettamisen tai myymisen tiimoilta.

Case-yrityksen tapauksessa lähtökohtana on, että omaa pääomaa on vuosien aikana kertynyt. Yrittäjän haastattelussa kuitenkin selvisi, että maa-alueen ja rakennuksien tasearvo ei ole totuudenmukainen. Hinnat ovat laskeneet, eikä kirjanpitolain (1997/1336) 5 luku 13 §:n mukaisia arvonalennuksia kirjanpitoon ole tehty. Yrittäjän haastattelun perusteella totuudenmukainen arvo olisi tämänhetkisen 115 000 tuhannen euron sijaan noin 50 000 euroa. Yrittäjän hinta-arvio perustuu samassa kunnassa lähiaikoina toteutuneeseen yritys-kiinteistökauppaan. Arvonalentumisen merkitys on tapauksessa huomattava, 65 000 euron arvonalennus vaikuttaa tulokseen ja sitä kautta omaan pääomaan merkittävästi. Tilikauden tuloksesta riippuen oma pääoma saattaa tämän seurauksena laskea lähes puoleen tämänhetkisestä. Varallisuutta ja omaa pääomaa kuitenkin vielä jää ja jotta purkamisen verovaikutukset saataisiin laskettua, pidetään opinnäytetyössä maa-alueiden ja rakennusten arvona laskelmissa yhteensä 55 000 euroa. Riippumatta siitä, tehdäänkö kirjanpitoon arvonalentuminen, vai jätetäänkö arvo nykyiselleen ja kirjataan tappiokaupaksi myynnin yhteydessä, mikäli myyntihinta jää alle kirjanpitoarvon.

Selvitystilamenettely

Mikäli kiinteistö sekä muu taseella oleva omaisuus muutettaisiin yllä olevan perusteella rahaksi ja velat maksettaisiin, yhtiön tilille jäisi rahaa noin 80 000 euroa. Yhtiön osakkeet ovat yhden omistajan hallussa, joten osakkeenomistajan jako-osaksi jää tämä summa. Luovutusvoiton määrää laskiessa vähennetään tästä käyvästä arvosta joko todellinen hankintahinta tai hankintameno-olettama. Osakkeenomistajan haastattelussa selvisi, että osa yhtiön osakkeista on saatu aikanaan lahjaksi ja lopuista osakkeista on maksettu suhteellisen pieni summa. Koska osakkeiden omistusaika on yli kymmenen vuotta, voidaan

käyvästä arvosta vähentää hankintameno-olettamana 40 %, joka on tässä tapauksessa osakkeenomistajalle edullisempi vaihtoehto.

Näin verotettavan luovutusvoiton määräksi jää 48 000 euroa ($80\,000 \cdot 0,6$). Tämä verotetaan osakkeenomistajan pääomatulona, vuonna 2018 pääomatuloveroa maksetaan 30 % 30 000 euroon asti ja ylittävältä osalta 34 %. Osakkeenomistajan veron määräksi muodostuu 15 120 euroa ($30\,000 \times 0,3 + 18\,000 \times 0,34$), kuten alla olevan laskelman perusteella selviää (kuva 20). Selvitystilamenettelyn jälkeen osakkeenomistajalle jää veronmaksun jälkeen 64 880 euroa ($80\,000 - 15\,120$).

SELVITYSTILAMENETTELY	
Jako-osa	80000
Hankintameno-olettama 40 %	-32000
Luovutusvoitto	48000
Verotus pääomatuloveron mukaan	
30 % 30 000 euroon asti	9000
34 % ylimenevästä osasta	6120
Vero yhteensä	15120

Kuva 20. Selvitystilamenettelyn verovaikutus case-yrityksessä

Liiketoimintakauppa ja osakekauppa

Vaihtoehtoisesti yhtiö voidaan myydä liiketoimintakauppana, jolloin myyntivoittoa verotetaan yhtiön tuloverokannan mukaan ja osakas maksaa saamastaan purkuvoitosta pääomatuloveron. Laskelmassa käyttämämme myyntihinta (88 000) perustuu substanssiperusteiseen arvonmäärittelyyn, emme ole arvioineet mahdollisen goodwill-arvon määrää hinnassa. Liiketoimintakaupan ja osakekaupan laskelmissa on tehty kuvitteellinen arvonalennus maa-alueelle sekä rakennuksille, kuten aiemmiskin laskelmissa.

LIIKETOIMINTAKAUPPA	
Myyntihinta (sis. kalusto, rakennukset, tontti ja varasto)	88 000
Taseen poistamaton hankintameno arvonalennuksen jälkeen	88 000
Hankintameno-olettama	40 %
Yhtiön tulovero	
(88 000 - 88 000) * 20%	- €
Osakkaan verotus	
Purkuvoitto 88 000 * 60 %	52 800,00 €
Verotus 30 000 * 30 % + 22 800 * 34 %	16 752,00 €

Kuva 21. Liiketoimintakaupan verovaikutus case-yrityksessä

Mikäli kauppa syntyisi yllä mainitun esimerkin mukaisesti (kuva 21), yhtiölle ei tulisi kaupasta veroseuraamuksia, koska liiketoiminnan myymisestä ei syntynyt voittoa. Esimerkissä osakas purkaa yhtiön kaupan jälkeen selvitystilamenettelyn kautta, jako-osaksi jää 88 000 euroa, josta veron maksun jälkeen osakkeenomistajalle jää 71 248 euroa.

Alla olevassa osakekauppa esimerkissä (kuva 22) olemme käyttäneet samaa myyntihintaa kuin liiketoimintakaupassa, joka perustuu substanssiarvoon. Rahallisesti päästään samaan lopputulokseen kuin liiketoimintakaupassa, mutta aikaa säästyy selvitystilamenettelyn käsittelyn verran. Osakkeenomistajan myydessä omistamansa osakkeet, ei hän tämän jälkeen ole sidoksissa yhtiöön. Tämän takia pidämme näistä kahdesta vaihtoehdosta parempana osakekauppaa.

OSAKEKAUPPA	
Myyntivoitto 88 000 * 60 %	52 800,00 €
Verotus 30 000 * 30 % + 22 800 * 34 %	16 752,00 €

Kuva 22. Osakekaupan verovaikutus case-yrityksessä

Pöytälaatikkoon jättäminen

Yhtiö voidaan jättää myös pöytälaatikkoon ja nostaa jakokelpoiset varat osinkoina. Tämä tarkoittaa sitä, että osakepääoma jää yhtiöön, eikä osakepääoman arvoa (noin 8 500 euroa) oteta seuraavissa laskelmissa huomioon. Selvitystilamenettelyn laskelmassa oman pääoman arvoksi jäi 80 000,00 euroa, josta jakokelpoista omaa pääomaa on noin 72 500

(80 00,00-8 500,00). Mikäli osakkeenomistaja lopettaa liiketoiminnan ilman selvitystilamennettelyä, myy omaisuuden ja maksaa velat kuten aiemmin on esitetty, mutta nostaa osinkoina yhtiön tilillä olevat varat, veroseuraamus lasketaan alla olevan kuvan 23 mukaan.

PÖYTÄLAATIKKON JÄTTÄMINEN		
Osakkeenomistaja omistaa 5000 osaketta. Matemaattinen arvo/osake on 28,77 e. (Edellisen vuoden nettovarallisuus 143 874,53 jaettuna osakkeiden määrällä)		
Osinkoja jaetaan 14,5 e/osake.		
Matemaattinen arvo on $5000 \cdot 28,77$, eli	143850	
Tästä 8 % on	11508	
8 % ylittävä osa	60992	
Osinko osakkeenomistajalle $14,5 \cdot 5000$	72500	
Vero 8 % alittavalta osalta:		
		Vero
75 % verovapaata, eli $11508 \cdot 0,75$	8631	0
25 % verotus pääomatulona, $11508 \cdot 0,25$	2877	863,10
	11508	
8 % ylittävältä osalta $72\ 500 - 11508$	60992	
25 % verovapaata, eli $60992 \cdot 0,25$	15248	0
75 % ansiotuloverotus, ks alla	45744	10063,68
Osingosta maksettava veroa yhteensä		10926,78
Ansiotuloverotus on tehty osakkaan oman veroprosentin mukaan		
Ansiotuloveron alainen osinko	45744	
Osakkaan veroprosentti	22 %	
Ansiotulovero yhteensä	10063,68	

Kuva 23. Osingon veroseuraamus case-yrityksessä

Tämän esimerkin (kuva 23) mukaan laskettuna osakkeenomistajalle jää osinkoverotuksen jälkeen 61 573,22 euroa ($72\ 500 - 10\ 926,78$). Kokonaisveroprosentiksi esimerkissä muodostuu 15,07 %. Yhtiö jää tämän esimerkin mukaan vielä olemaan ja taseelle jää osakepääoman n. 8 500 euron lisäksi sama määrä rahaa. Esimerkin ansiotuloverotus on laskettu osakkeenomistajan oman veroprosentin mukaan.

Verotusta voi tästä vielä keventää maksamalla osinkoina pienempiä summia useamman vuoden aikana. Alla olevassa taulukossa (kuva 24) on laskettu verojen määrä tilanteessa,

jossa jakokelpoiset varat maksetaan osakkaalle neljän vuoden aikana. Tämän esimerkkilaskelman mukaan osakkeenomistajalle jää 63 817,07 euroa (72 500 – 8 682,93). Verotuksellisesti 8 682,93 euron kokonaisvero ei ole kovin suuri osinkoon nähden, 11,98 %. Näin maksamalla veron määrä pienenee edellisestä esimerkistä 2 243,85 euroa. Koska esimerkiksi kirjanpito ja tilinpäätös pitäisi tehdä ja veroilmoitukset tulisi jättää edelleen vuosittain tämä vaihtoehto toisi myös kuluja, jolloin verovaikutus jää vielä tätäkin pienemmäksi. Tämän vaihtoehdon käyttäminen ei rahallisesti ole kannattavaa, suuremman tuoton osingoille voisi saada esimerkiksi nostamalla osinkoa edellisen esimerkin mukaisesti ja tallettamalla summan korkeakorkoiselle tilille neljäksi vuodeksi.

Vuosi	Nettovarallisuus	Osakkeen matemaattinen arvo	Jaettava osinko osinko / osake	8 % nettovarallisuudesta	Verotetaan ansiotulona	Verot
20x1	143 874,49	28,77	20 000,00	11 509,96		863,25
			4,00	8 490,04	6 367,53	1400,86
						2264,11
20x2	123 874,49	24,77	20 000,00	9 909,96		743,25
			4,00	10 090,04	7 567,53	1664,86
						2408,11
20x3	103 874,49	20,77	20 000,00	8 309,96		623,25
			4,00	11 690,04	8 767,53	1928,86
						2552,11
20x4	83 874,49	16,77	12 500,00	6 709,96		503,25
			2,50	5 790,04	4 342,53	955,36
						1458,61
			Osinko yht. 72 500 €			
				Verot yhteensä neljässä vuodessa		8682,93

Kuva 24. Osingon nostaminen neljän vuoden aikana

4.3 Yhteenveto case-yritykselle

Näiden laskelmien perusteella eri vaihtoehtoissa ei tule suuria euromääräisiä eroja niin kuin kuvassa 26 esitetään. Liiketoimintakaupan ja osakekaupan osalta laskelmat perustuvat substanssiperusteiseen arvonmääritykseen, joten laskelmat ovat suuntaa antavia, verotus muuttuu kauppahinnan mukaan. Mikäli liiketoiminnalle löytyisi ostaja, tulisi kauppaa tehtäessä ottaa huomioon myös ostajan intressit niin kuin haastatteluissakin selvisi. Pitäisi miettiä sekä ostajan että myyjän kannalta olisiko osakekauppa vai liiketoimintakauppa vaihtoehtoista parempi. Osakekaupan seurauksena osakas pääsisi vastuista ja velvoit-

teista heti eroon, mutta todennäköisesti se vaikuttaisi myös kauppahintaan. Liiketoimintakaupan seurauksena pitäisi yhtiö vielä purkaa selvitystilamenettelyn kautta ja tämä tarkoittaisi pitkää käsittelyaikaa.

Liiketoiminnan lopettaminen ja varojen nosto osinkoina sekä yrityksen jättäminen pöytälaatikkoon näyttää laskelmissa lähestulkoon samalta verotuksen kannalta kuin muutkin vaihtoehdot, vaikka tämä periaatteessa tarkoittaa sitä, että osakepääoma ja sitä vastaava määrä rahaa jää yhtiön tilille. Osinkoja ja niiden veroja laskettaessa oletuksena oli, että rakennukset ja muu omaisuus on myyty tiettyyn mainittuun hintaan. Mikäli myynti ei ole mahdollista, eli ostajaa ei löydy tai kauppahinta rakennuksista ja maa-alueesta on jotain muuta, kun mitä aiemmin on laskettu, jaettavan osingon- sekä verojen määrä muuttuu.

Kuva 25. Laskelmien tulokset

Koska yhtiölle on kertynyt sekä varallisuutta että omaa pääomaa toimintavuosien aikana, yksi vaihtoehto osakkaalle on, että tämänhetkinen liiketoiminta lopetetaan, omaisuus myydään, velat maksetaan ja näin kertyneillä varoilla ostetaan esimerkiksi sijoitusasunto tai pörssi-yhtiön osakkeita. Tai vaihtoehtoisesti osa rahavaroista nostetaan osinkona ja osa sijoitetaan. Yhtiö jätetään holding-yhtiöksi, joka tuottaa osakkeenomistajalle tuloja eläkepäivillä osingon muodossa. Osakkeita voi lisäksi joko myydä tai lahjoittaa perillisille ja tuoda heidät pikkuhiljaa toiminnan osakkaiksi. Holding-yhtiöksi jättäminen on mahdollista myös liiketoimintakaupan jälkeen.

5 YHTEENVETO

Työn tarkoituksena oli selvittää case-yrityksen tarpeisiin sopivia liiketoiminnasta luopumisvaihtoehtoja, sekä miten verotuksen kannalta olisi järkevää toimia. Tarkoituksena oli myös luoda yleiskuva prosessista työn lukijalle, miten osakeyhtiöstä luopuminen tai -lopettaminen tapahtuu.

Teoriaosassa tutkittiin ja käsiteltiin erilaisia vaihtoehtoja, joilla yritystoiminnasta on mahdollista luopua. Näistä tehtiin teoreettinen katsaus, jonka perusteella muodostettiin sekä itsellemme että lukijalle kuvan asian laajuudesta. Sen jälkeen käytiin läpi tarkemmin vaihtoehtoja, jotka sopivat case-yritykseen ja pienempiin osakeyhtiöihin ja selvitettiin niihin liittyviä verotukseen liittyviä asioita. Empiirinen osa toteutettiin teemahaastatteluin, joissa haastateltiin neljää taloushallinnon asiantuntijaa sekä jo yritystoiminnan lopettanutta yrittäjää. Teemahaastattelut sisälsivät keskusteluita yleisimmistä liiketoiminnasta luopumisen syistä, niiden tuomista haasteista sekä yleisimmistä luopumistavoista. Lopuksi haastateltiin case-yrityksen osakasta laskelmia varten ja niiden pohjalta tehtiin verolaskelmia case-yrityksen tasearvoihin liittyen.

Kvalitatiivisella tutkimuksella saatiin lisäarvoa opinnäytetyöhön, haastatteleamalla alan asiantuntijoita sekä tekemällä case-yritykselle lakiin perustuvia laskelmia, päästiin lopputulokseen, jossa menetelmät tukevat ja täydentävät toisiaan. Teoreettisen osan perusteella huomattiin, että tapoja luopua osakeyhtiöstä on useita ja eri tavat nojautuvat useisiin eri lakeihin ja asetuksiin. Lakien ja asetusten noudattaminen tekee prosessista usein monimutkaisen ja haastavan. Haastatteluissa selvisi, että prosessit eivät asiantuntijoiden mukaan ole vaikeita, tiettyä kaavaa on kuitenkin noudatettava ja asia on hoidettava lakien mukaan.

Haastatteluiden perusteella selvisi, että yritystoiminnasta luovutaan monista eri syistä. Yrittäjän ikä, taloudelliset syyt, kyllästyminen sekä se, että yritykselle ei ole enää tarvetta nousivat esiin asiantuntijoiden haastatteluissa. Asiantuntijoilta tullaan pääsääntöisesti kysymään neuvoja ajoissa, jolloin myös odotuksiin pystytään parhaiten vastaamaan. Haasteina haastatteluissa tuli esiin se, että ollaan aloitettu jo jotakin toimenpiteitä ennen kuin neuvoja haetaan sekä se, että yritystoiminnasta ei ollakaan faktisesti valmiita luopumaan, olemassa olevien sopimuksien purkaminen mainittiin myös haasteena. Asiakkaan kannalta yllätyksen aiheuttaa usein prosessiin kuluva aika, mikäli kyseessä on esimerkiksi selvitystilamenettely. Haastatteluista selvisi, että osakeyhtiöstä luopuminen erilaisin yritysjärjestelyin on yhtä yleistä, kuin varsinainen osakeyhtiön purkaminen selvitystilamenettelyn kautta. Yllättävänä seikkana haastatteluissa nousi esiin yrityksestä luopumisen psykologiset piirteet, omasta ei haluta luopua, vaikka on itse tehnyt luopumispäätöksen.

Laskelmia tehtäessä ongelmaksi muodostui se, että tarkkaa nykyarvoa yhtiön varoista ei kirjanpidossa ole. Laskelmat ovat tästä syystä suuntaa antavia. Mikäli laskelmat olisi tehty taseen tämän hetkisillä arvoilla, olisi se antanut case-yrityksen osakkaalle väärän kuvan. Taseella maa-alueen ja rakennusten arvot muutettiin yrittäjän omaan arvioon perustavaksi. Näiden arvo olisi hyvä päivittää myös yhtiön kirjanpitoon tämän hetken hintatilanteeseen sopivaksi, jos sen katsotaan olevan pysyvää. Tilanteessa, jossa tehdään esimerkiksi liiketoimintakauppa, ei kirjanpitoarvolla ole niin suurta merkitystä, koska silloin kauppahinta kirjataan toteutuneen kauppahinnan mukaisesti ja siitä muodostuu joko voittoa tai tappiota. Mutta mikäli toiminta nyt päättyisi yhtäkkiä esimerkiksi sairastumisen takia, verotusarvoksi tulisi taseella oleva arvo. Verottaja katsoisi varallisuuden siirtyneen osakkaan yksityisomistukseen kyseisellä arvolla. Arvonalentumisen kirjaamista varten tarvitaan kahdesta kolmeen alan ammattilaiselta hinta-arvio ja näiden perusteella tehdään arvonalentuminen kirjanpitoon.

Liiketoimintakauppaa ja osakekauppaa varten yrityksen arvonmäärittely tulisi tehdä tarkemmin, jotta päästäisiin tarkempiin tuloksiin. Jotta yrityksen pitkä historia ei päättyisi, eikä saavutettua goodwill-arvoa menetettäisi arvottomana, jatkoehdotuksena suosittelemme yrittäjälle kääntymistä yrityskauppoja tekevien yritysten puoleen. Tällaiset yritykset hinnoittelevat palvelunsa toteutuneiden kauppojen perusteella, joten kulua ei synny, mikäli kauppoja ei tehdä.

Kuva 26. Yhteenveto laskelmista

Tutkimus ei antanut suoraa vastausta osakkaalle, miten kannattaisi toimia. Haastattelujen tai laskelmien perusteella, joiden tulokset näkyvät yllä olevassa kuvassa 27, ei päästy tulokseen, jonka olisi voitu sanoa olevan ylitse muiden. Laskelmat tehtiin viidellä eri tavalla,

eikä suuria eroja ole nähtävillä. Huomioitavaa kuitenkin on, että laskelmat, joissa yhtiö jätetään pöytälaatikkoon, jää yhtiön taseelle osakepääoman lisäksi saman verran varallisuutta. Vaihtoehtoja mietittäessä kannattaa osakkaan myös ottaa huomioon ehdotus yhtiön jättämisestä holding-yhtiöksi, jolloin yrityksen elinkaari jatkuisi erityyppisenä ja aiemmasta liiketoiminnasta muodostuneet varat sijoitettaisiin esimerkiksi asunto-osakkeeseen.

Opinnäytetyö antaa case-yrityksen osakkaalle sekä muille samassa tilanteessa oleville yrittäjille selkeän kuvan vaihtoehtoista, veroseuraamuksista, sekä siitä, ettei eri tavoilla välttämättä ole suurta rahallista eroa. Opinnäytetyö antaa hyvän pohjan tuleviin suunnitelmiin. Jatkotutkimuksen aiheesta voisi tehdä haastattelemalla lopettaneita yrittäjiä, tutkimus käsittelisi lopettamisen syitä sekä haasteita lopettaneen yrittäjän näkökulmasta. Henkilökohtaiset kokemukset nousisivat paremmin esille ja antaisivat samassa tilanteessa oleville toisenlaisia näkökulmia asiaan.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Hietala, H., Järvensivu, P., Kaivanto, K. & Kyläkallio, K. 2016. Yrityksen asiakirja- ja sopimusopas. Helsinki: Alma Talent.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 20. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Ossa, J. 2016. Taloushallinnon verolait 2016. 1.painos. Helsinki: Talentum Pro.

Elektroniset lähteet:

Alasaari, A. 2017. Vaasanseudun kehitys Oy. Yritysneuvojalta kysyttyä: Miten toimia, kun haluaa lopettaa yritystoiminnan? [viitattu 12.11.2018]. Saatavissa: <https://www.vaasek.fi/vaasanseudun-kehitys-oy-vasek/viestinta/artikkeleita/yritysneuvojalta-kysyttya-miten-toimia-kun-haluaa-lopettaa-yritystoiminnan>

Arvonlisäverolaki 1993/1501 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=arvonlis%C3%A4verolaki>

Asianajotoimisto Rödl & Partner 2018. Osakekauppa vai liiketoimintakauppa – oikealla jalalla liikkeelle -verkkoartikkeli [viitattu 5.10.2018]. Saatavissa: http://www.roedl.net/fi/fi/ajankohtaista/osakekauppa_vai_liiketoimintakauppa_oikealla_jalalla_liikkeelle.html

Businessoulu 2015. BusinessPlaza yrityskauppa [viitattu 17.9.2018]. Saatavissa: https://www.businessoulu.com/media/2015/yrityskauppa_2015.pdf

Elo, E. 2017. Kauppalehti. Tuhannet yritykset vaihtavat omistajaa: Sukupolvenvaihdoksen tärkeimmät muistisäännöt [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/tuhannet-pohtivat-sukupolvenvaihdosta/Gxj4jzAb?ref=twitter:f56e>

Hannula, A., Kari, M. & Mäki, T. 2014. Osakeyhtiön hallituksen ja johdon vastuu [viitattu 3.9.2018]. Saatavissa: <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/FAC-BHXJTFF#kohta:2>

Honkamäki, T., Reponen, M., Mäkelä, L. & Pohjonen, S. 2016. Konsernitilinpäätöksen laadinta. 4. uudistettu painos [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: <https://verkkokirjahylly-almata->

[lent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/BABBXXBUAGHG#kohta:4.\(\(20\)Rakennej\(\(e4\)rjeste-lyt\(\(20\):4.2\(\(20\)Konsernin\(\(20\)sis\(\(e4\)iset\(\(20\)rakennej\(\(e4\)rjestelyt\(\(20\):4.2.2\(\(20\)Liike-toimintasiirto\(\(20\)ja\(\(20\)liiketoimintakauppa\(\(20\):Esimerkki\(\(20\)57\(\(\(:\(20\)\(\(a0\)\(\(20\)](http://lent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/BABBXXBUAGHG#kohta:4.((20)Rakennej((e4)rjeste-lyt((20):4.2((20)Konsernin((20)sis((e4)iset((20)rakennej((e4)rjestelyt((20):4.2.2((20)Liike-toimintasiirto((20)ja((20)liiketoimintakauppa((20):Esimerkki((20)57(((:(20)((a0)((20)))

Hämeen uusyrityskeskus 2012. Aloittavien yrittäjien ja pk-yritysten liiketoimintaosaamisen kehittämisohjelma. Ohjeita bisneksen ostajalle -julkaisu [viitattu 18.9.2018]. Saatavilla: <http://www.hameenuusyrityskeskus.fi/img/file.php?id=20696>

Immonen, R. & Nuolimaa, R. 2017. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. 3. uudistettu painos. Juridica-kirjasarjan 17. teos [viitattu 3.9.2018]. Saatavissa: [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/CAIBBXTBBAED#kohta:7\(\(20\)YRITYSJ\(\(c4\)RJESTE-LYT\(\(20\):7.3\(\(20\)Osakeyhti\(\(f6\)n\(\(20\)selvitystila\(\(20\)ja\(\(20\)konkurssi\(\(20\)](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/CAIBBXTBBAED#kohta:7((20)YRITYSJ((c4)RJESTE-LYT((20):7.3((20)Osakeyhti((f6)n((20)selvitystila((20)ja((20)konkurssi((20)))

Juusela, J. & Tuominen, S. 2018. Sukupolvenvaihdon verotus [viitattu 18.9.2018]. Saatavissa: [https://fokus-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/CABBXXBTAFCEI#kohta:SU-KUPOLVENVAIHDOXSEN\(\(20\)VEROTUS\(\(20\)/haku:liiketoimintakauppa](https://fokus-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/CABBXXBTAFCEI#kohta:SU-KUPOLVENVAIHDOXSEN((20)VEROTUS((20)/haku:liiketoimintakauppa)

Kinnunen, S. 2010. Pienen osakeyhtiön lopettaminen [viitattu 2.11.2018]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14387/Kinnunen%20Sami.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Konkurssiasiamiehen toimisto 2018. Konkurssi- ja yrityssaneeraus. Konkurssimenettely [viitattu 17.9.2018]. Saatavissa: <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssimenettely.html>

Konkurssilaki 2004/120 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040120?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=konkurssilaki>

Kyläkallio, K. 2016. Osakeyhtiön vapaaehtoinen purkaminen. Verkkojulkaisu. Tilisanomat [viitattu 12.9.2018]. Saatavissa: <https://tilisanomat.fi/yritysjuridiikka/osakeyhtion-vapaaehtoinen-purkaminen>

Lakari, T. 2017. Veronmaksajat. Taloustaito. Myy yritys hallitusti -artikkeli [viitattu 28.9.2018]. Saatavissa: <https://www.taloustaito.fi/tyo-elake/myy-yritys-hallitusti/>

Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919) [viitattu 13.11.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1919/19190122>

Laki elinkeinotulon verottamisesta 1968/360 [viitattu 8.10.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20elinkeinotulon%20verottamisesta%20>

Laki tuloverolain muuttamisesta 728/2004 [viitattu 18.10.2018]. Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040728>

Laki verotusmenettelystä 1995/1558 [viitattu 8.9.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558>

Laki yrityksen saneerauksesta 1993/47 [viitattu 7.11.2018]. Saatavissa: [https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1993/19930047?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20yrityksen%20saneerauksesta)

[tasa/1993/19930047?](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1993/19930047?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20yrityksen%20saneerauksesta)

[search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20yrityk-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1993/19930047?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20yrityksen%20saneerauksesta)

[sen%20saneerauksesta](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1993/19930047?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20yrityksen%20saneerauksesta)

Liinamaa, T. 2017. Legalwise. Osakeyhtiön lopettaminen on pitkä prosessi -artikkeli [viitattu 6.11.2018] Saatavissa: [https://www.legalwise.fi/2017/07/osakeyhtion-lopettaminen-](https://www.legalwise.fi/2017/07/osakeyhtion-lopettaminen-pitka-prosessi/)

[pitka-prosessi/](https://www.legalwise.fi/2017/07/osakeyhtion-lopettaminen-pitka-prosessi/)

Mähönen, J., Säiläkivi, A. & Villa, S. 2006. Osakeyhtiölaki käytännössä [viitattu 12.9.2018]. Saatavissa: [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineis-](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineis-tot.lamk.fi/teos/HAEBHXETCF#kohta:1)

[tot.lamk.fi/teos/HAEBHXETCF#kohta:1](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineis-tot.lamk.fi/teos/HAEBHXETCF#kohta:1)

[https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineis-](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.aineis-tot.lamk.fi/teos/HAEBHXETCF#kohta:1)

Osakeyhtiölaki 2006/624 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: [https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=osake-yhti%C3%B6laki)

[tasa/2006/20060624?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=osake-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=osake-yhti%C3%B6laki)

[yhti%C3%B6laki](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=osake-yhti%C3%B6laki)

Patentti- ja rekisterihallitus 2017. Osakeyhtiön selvitystila [viitattu 3.9.2018]. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/selvitystila.html>

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/selvitystila.html>

Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: [https://www.fin-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perint%C3%B6%20)

[lex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=pe-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perint%C3%B6%20)

[rint%C3%B6%20](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perint%C3%B6%20)

Rotola-Pukkila, P. 2017. Osakeyhtiön lopettaminen ja omistajan verotus [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129971/Osakeyhtion%20lopettaminen%20ja%20omistajan%20verotus.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129971/Osakeyhtion%20lopettaminen%20ja%20omistajan%20verotus.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129971/Osakeyhtion%20lopettaminen%20ja%20omistajan%20verotus.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. KvaliMOTV -teemahaastattelu [viitattu 5.11.2018]. Saatavissa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV -litterointi [viitattu 5.11.2018] Saatavissa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html

https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006c. KvaliMOTV-teemoittelu [viitattu 5.11.2018]. Saatavissa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

- Sijoittaja 2016. Miten verottaja laskee yrityksesi arvon? [viitattu 13.10.2018]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/48359/verottaja-laskee-yrityksesi-arvon/>
- Sotka, J. 2014. Osakekauppa vai liiketoimintakauppa. Artikkelit [viitattu 18.9.2018]. Saatavissa: <https://lakiasiaintoimistojarisotka.bisnesmedia.fi/2014/05/05/osakekauppa-vai-liike-toimintakauppa-3/>
- Sotka, J. 2017. Yrityksen arvonmäärityksestä 10/2017 -verkkojulkaisu [viitattu 6.11.2018]. Saatavissa: <https://www.jarisotka.fi/yrityksen-arvonmaarityksesta-102017/>
- Sotka, J. 2017a. Yrityskaupat ja niitä edeltävät järjestelyt 10/2017 [viitattu 13.10.2018]. Saatavissa: <https://www.jarisotka.fi/yrityskaupat-ja-niita-edeltavat-jarjestelyt-102017/>
- Sotka, J. 2017b. Yrityksen arvonmäärityksestä 10/2017 [viitattu 13.10.2018]. Saatavissa: <https://www.jarisotka.fi/yrityksen-arvonmaarityksesta-102017/>
- Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2018. Pk-yritysbarometri syksy 2018 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_pk_barometri_syksy2018.pdf
- Tikka, K., Nykänen, O., Juusela, J. & Viitanen, T. 2018. Yritysverotus 1-2 [viitattu 17.9.2018]. Saatavissa: [https://fokus-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/FADBGXGTBF#kohta:22.\(\(20\)JAKAUTUMINEN.\(\(20\)LIIKETOIMINTA-SIIRTO.\(\(20\)OSAKEVAIHTO\(\(20\):Jakautuminen\(\(20\):Verotusperiaatteet\(\(20\):Jatkuvuusperiaate\(\(20\)\)](https://fokus-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/FADBGXGTBF#kohta:22.((20)JAKAUTUMINEN.((20)LIIKETOIMINTA-SIIRTO.((20)OSAKEVAIHTO((20):Jakautuminen((20):Verotusperiaatteet((20):Jatkuvuusperiaate((20)))
- Tilastokeskus 2018a. Uusia yrityksiä perustettiin 14 prosenttia enemmän edellisvuoteen verrattuna [viitattu 5.11.2018]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/aly/2018/02/aly_2018_02_2018-10-25_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus 2018b. Vuonna 2017 loppuun käsiteltyjen konkurssihakemusten määrä väheni 9,0 prosenttia edellisvuodesta [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: https://www.stat.fi/til/konk/2017/konk_2017_2018-06-06_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus 2018c. Konkurssien määrä kasvoi tammi–elokuussa 2018 edellisvuodesta 22,0 prosenttia [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/konk/2018/08/konk_2018_08_2018-09-19_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus 2018d. Yrityssaneerausten määrä väheni tammi–syyskuussa 2018 edellisvuodesta 7,1 prosenttia [viitattu: 12.11.2018]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/ysan/2018/03/ysan_2018_03_2018-10-17_tie_001_fi.html

Tuloverolaki 1992/1535 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tuloverolaki>

Varainsiirtoverolaki 1996/931 [viitattu 8.11.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960931?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=varainsiirtoverolaki>

Verohallinto 2017a. Toiminnan keskeyttäminen – osakeyhtiö ja osuuskunta [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/toiminnan_lopettaminen/osakeyhtio-ja-osuuskunta/toiminnan_keskeyttaminen_osakeyhtio_ja/

Verohallinto 2017b. Osakeyhtiön purkautuminen verotuksessa [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60312/osakeyhti%C3%B6n-purkautuminen-verotuksessa/>

Verohallinto 2017c. Yritysjärjestelyt ja verotus -liiketoimintasiirto [viitattu 17.9.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48196/yritysj%C3%A4rjestelyt-ja-verotus--liiketoimintasiirto/>

Verohallinto 2017d. Pääomatulot [viitattu 18.11.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkilöasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vähennykset/pääomatulot/>

Verohallinto 2017e. Varainsiirtovero [viitattu 5.11.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkilöasiakkaat/asuminen/varainsiirtovero/>

Verohallinto 2017f. Osakkeiden myynti [viitattu 5.10.2018]. Saatavissa: https://www.vero.fi/henkilöasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeet_ja_osingot/osakkeiden_myynti/

Verohallinto 2017g. Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa [viitattu 28.9.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60519/osakeyhtiön-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>

Verohallinto 2017h. Valtion tuloveroasteikko 2018 [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48846/valtion-tuloveroasteikko-2018/>

Verohallinto 2018a. Sijoitukset [viitattu 1.11.2018]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkilöasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>

Verohallinto 2018b. Peitelty osinko [viitattu 15.10.2018]. Saatavissa:

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48147/Peitelty-osinko2/#4.5-omien-osakkeiden-hankkiminen-ja-lunastaminen>

Verohallinto 2018c. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Verohallinnon 17.5.2018 antaman ohjeen päivitys vuodelle 2019 [viitattu 6.11.2018]. Saatavissa:

<https://www.vero.fi/contentassets/4563142b96904a9abd12157252523f18/varojen-arvostaminen-perint%C3%B6--ja-lahjaverotuksessa-1.1.2019-lukien.pdf>

Villa, S. 2013. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö [viitattu 3.9.2018]. Saatavissa: <https://verkkokirjahyllly-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/BAGBCXDTEB#>

Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö [viitattu 17.9.2018]. Saatavissa: [https://verkkokirjahyllly-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/BAGBCXDTEB#kohta:Osa\(\(20\)III\(\(a0\)Osakeyhti\(\(f6\)\(\(20\):9\(\(a0\)\(\(a0\)\(\(7c\)\(\(20\)Yhti\(\(f6\)rakenteen\(\(20\)muuttaminen\(\(20](https://verkkokirjahyllly-almatalent-fi.aineistot.lamk.fi/teos/BAGBCXDTEB#kohta:Osa((20)III((a0)Osakeyhti((f6)((20):9((a0)((a0)((7c)((20)Yhti((f6)rakenteen((20)muuttaminen((20)

Yrittäjät 2014. Yrityskaupan verotus [viitattu 18.9.2018]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajanvaihdos/verotus-omistajanvaihdoksissa/yrityskaupan-verotus-320758>

Yrittäjät 2015. Yrityskaupan verotus [viitattu 13.10.2018]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajanvaihdos/verotus-omistajanvaihdoksissa/yrityskaupan-verotus-320758>

Yrittäjät 2017. Sukupolvenvaihdoksen verotus [viitattu 4.10.2018]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajanvaihdos/verotus-omistajanvaihdoksissa/sukupolvenvaihdoksen-verotus-320575>

Yrityspörssi 2014. Yrityskaupan verotus. Artikkelit [viitattu 28.9.2018]. Saatavissa: <https://www.yritysporssi.fi/artikkelit/yrityskaupan-verotus/11>

Suulliset lähteet:

H1. 2018. KLT Kirjanpitäjä. Haastattelu 16.10.2018.

H2. 2018. Kirjanpitäjä. Haastattelu 25.10.2018.

H3. 2018. KHT Tilintarkastaja. Haastattelu 31.10.2018.

H4. 2018. KHT Tilintarkastaja. Haastattelu 2.11.2018.

H5. 2018. Lopettanut yrittäjä. Haastattelu 3.11.2018.

LIITTEET

Rahayksikkö EURO	31.3.2018	31.3.2017
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Omistetut	95 650,79	95 650,79
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistetut	19 717,77	21 201,90
Koneet ja kalusto	4 825,01	1 691,35
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	120 193,57	118 544,04
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	120 193,57	118 544,04
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	28 162,51	36 632,64
Vaihto-omaisuus yhteensä	28 162,51	36 632,64
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	5 751,29	4 429,45
Muut saamiset	0,00	0,92
Siirtosaamiset	8 503,30	10 428,36
Lyhytaikaiset yhteensä	14 254,59	14 858,73
Rahat ja pankkisaamiset	8 581,33	10 334,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	50 998,43	61 826,14
VASTAAVAA YHTEENSÄ	171 192,00	180 370,18

Rahayksikkö EURO	31.3.2018	31.3.2017
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma		
Osakepääoma	8 409,40	8 409,40
	8 409,40	8 409,40
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	122 465,09	108 652,32
Tilikauden voitto (tappio)	7 359,25	26 812,77
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	138 233,74	143 874,49
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Muut velat	5 525,00	3 000,00
Pitkäaikainen yhteensä	5 525,00	3 000,00
Lyhytaikainen		
Ostovelat	14 101,12	19 893,28
Muut velat	2 263,73	1 294,35
Siirtovelat	11 068,41	12 308,06
Lyhytaikainen yhteensä	27 433,26	33 495,69
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	32 958,26	36 495,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	171 192,00	180 370,18

HAASTATTELUN TEEMAT

Teema 1

Liiketoiminnasta luopuminen

- luopumisen syyt
- missä vaiheessa neuvoja tullaan kysymään
- asiakkaan odotukset, pystyykö vastaamaan odotuksiin

Teema 2

Haasteet

- aika
- hinta
- muut yllätykset, esim. verot.

Teema 3

Yleisimmät luopumistavat pienissä osakeyhtiöissä

- onko yleensä useita vaihtoehtoja
- mihin päädytään useimmin.